

Міністерство освіти і науки України
Запорізький національний університет

О.Р. Саєнко, С.Г. Саєнко

ОБЛІК І ЗВІТНІСТЬ В ОПОДАТКУВАННІ

Навчальний посібник
для здобувачів ступеня вищої освіти бакалавра напрямку
підготовки «Облік і аудит»

Затверджено
вченою радою ЗНУ
Протокол № _від _

Запоріжжя
2016

УДК:336.22:657(075.8)

ББК:7052.011.4я73

С 146

Саєнко О.Р. Облік і звітність в оподаткуванні: навчальний посібник для здобувачів ступеня вищої освіти бакалавра напряму підготовки «Облік і аудит» / О.Р. Саєнко, С.Г. Саєнко. – Запоріжжя: ЗНУ, 2016. – 75 с.

У навчальному посібнику відповідно до вимог сучасного податкового законодавства в логічній послідовності викладено теоретичні основи оподаткування суб'єктів господарювання, питання організації обліку в системі оподаткування на підприємствах, методику складання податкових декларацій та подання податкової звітності до фіскальних органів. Викладення матеріалу супроводжується схемами, розрахунками, прикладами практичної спрямованості. Посібник містить програмний матеріал, питання для самоконтролю, тести, практичні завдання.

Посібник розраховано на студентів вищих навчальних закладів (бакалаврів), які навчаються за спеціальністю «Облік і аудит».

ЗМІСТ

Вступ.....	3
Розділ 1. Теоретичні основи управління податковою системою	
Тема 1. Роль обліку в реалізації системи оподаткування.....	5
Тема 2. Податки , їх структура та принципи функціонування.....	13
Тема 3. Організація податкового регулювання.....	20
Розділ 2. Порядок проведення податкового контролю при нарахуванні та сплаті податків	
Тема 4. Податковий облік прямих податків.....	30
Тема 5. Податковий облік непрямих податків.....	39
Тема 6. Податковий облік інших податків.....	51
Список рекомендованої літератури.....	58
Глосарій	63
	73

ВСТУП

З розвитком ринкових відносин облік у системі оподаткування стає одним з основних видів обліку в державі. Необхідність його організації обумовлена забезпеченням умов для проведення державного контролю за дотриманням податкового законодавства суб'єктами господарювання.

Податковий облік – це система збору, накопичення, обробки та узагальнення інформації для визначення та сплати податкових платежів суб'єктами господарювання відповідно до вимог податкового законодавства. Це така облікова система, яка базується на даних бухгалтерського обліку та правилах податкового законодавства, та забезпечує інформаційні потреби користувачів про нарахування та сплату податків та зборів (обов'язкових платежів).

На основі даних обліку, який побудований на суцільному і безперервному фіксуванні господарських процесів платника податків, складається податкова звітність. Порушення у веденні обліку в системі оподаткування тягнуть за собою неправильне визначення розмірів нарахованих податкових платежів, їх неповну або несвоєчасну сплату до бюджету, фінансові санкції.

Від створення ефективної системи обліку з метою оподаткування на рівні підприємства залежить як якість облікової інформації, що надходить до державних податкових органів, так і поліпшення фінансового стану самого підприємства, оскільки правильна організація обліку дасть змогу уникнути фінансових санкцій з боку державних фіскальних органів та оптимізувати податкові платежі.

Це зумовлює виняткову значущість вивчення курсу «Облік і звітність в оподаткуванні» студентами економічних спеціальностей вищих навчальних закладів для подальшого застосування теоретичних знань і практичних навичок у професійній діяльності в обліковій сфері.

Головною метою вивчення дисципліни «Облік і звітність в оподаткуванні» є набуття знань з теорії та практики ведення обліку з метою оподаткування на підприємствах. Тому основними завданнями вивчення дисципліни є формування цілісної системи знань про методологію і організацію обліку у системі оподаткування, складання податкової звітності на підприємстві.

Предметом навчальної дисципліни є вивчення процесу виявлення, реєстрації, обробки, узагальнення інформації господарських операцій у частині формування об'єкта оподаткування, нарахування та сплати податків, формування та надання користувачам податкової звітності.

Завдання дисципліни: опанувати економічну сутність системи оподаткування, елементи податків, зборів (обов'язкових платежів); зміст нормативно-правових документів, які регламентують податковий облік та податкову звітність, її складові; вміти визначати базу оподаткування податків та зборів (податкових платежів); обчислювати суму податків та зборів (податкових платежів); складати первинні документи та реєстри податкового обліку, податкову звітність.

Засвоєння теоретичного матеріалу, вирішення практичних завдань та ситуацій зі складання звітності, що наведені у навчальному посібнику, передбачає знання положень Податкового кодексу України. Тематика завдань відповідає освітньо-професійній програмі підготовки фахівців з обліку і аудиту.

Розв'язання практичних завдань та ситуацій дозволяє не тільки отримати більш глибокі знання з певної теми, але набути навичок практичної роботи з податкового обліку та складання податкової звітності.

Навчальний посібник написано відповідно до затвердженої програми курсу «Облік і звітність в оподаткуванні». Викладання теоретичних питань супроводжується схемами, розрахунками, прикладами практичної спрямованості.

Після викладення теоретичного матеріалу по кожній темі у посібнику наведено перелік питань, контрольних тестів для перевірки засвоєння навчального матеріалу, практичні завдання для самостійної роботи студентів, що сприятимуть формуванню у них прикладних навичок ведення обліку з метою оподаткування.

Всі питання розглядаються у тісному взаємозв'язку з відповідними законодавчими і нормативними актами щодо обліку, оподаткування і звітності. Це має навчити студентів керуватися ними при вивченні програмного матеріалу і в подальшому суворо дотримуватися їх вимог у практиці ведення обліку з метою оподаткування.

Навчальним планом у рамках вивчення курсу «Облік і звітність в оподаткуванні» передбачене засвоєння теоретичного матеріалу, вирішення практичних завдань та ситуацій з податкового обліку та складання податкової звітності, у зв'язку з чим виникла потреба у запропонованому виді видання.

У виданні подано: лекційний матеріал, з урахуванням змін до Податкового Кодексу України у 2016 р., контрольні питання, тести, завдання для аудиторної та самостійної роботи студентів за кожною темою.

Розділ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ УПРАВЛІННЯ ПОДАТКОВОЮ СИСТЕМОЮ

ТЕМА 1. РОЛЬ ОБЛІКУ У РЕАЛІЗАЦІЇ СИСТЕМИ ОПОДАТКУВАННЯ

План

- 1.1 Економічна сутність та значення обліку в оподаткуванні
- 1.2 Облікова інтеграція в системі оподаткування
- 1.3 Ведення обліку в системі оподаткування на підприємстві

1.1 Джерелом отримання інформації для суб'єктів господарювання являється бухгалтерський облік, на даних якого зобов'язані ґрунтуватися фінансова, статистична, податкова звітність. Іншими словами, на законодавчому рівні бухгалтерський облік розглядається як найважливіша складова загальної інформаційної системи господарчих суб'єктів.

На сучасному етапі чинним законодавством не встановлено визначення терміну „ податковий облік” або «облік у системі оподаткування». Можна погодитися з позицією авторів, що трактують податковий облік, як систему збору і обробки інформації для визначення бази оподаткування підприємства відповідно до вимог податкового законодавства [19, 46].

Суб'єкти підприємницької діяльності – платники податків ведуть окремий облік, в якому групують інформацію щодо бази оподаткування, визначення показників податкової звітності. При цьому вони самостійно визначають процедури виявлення, накопичення, узагальнення, зберігання та передачі облікової інформації з метою оподаткування для користувачів у зв'язку з відсутністю методики організації обліку.

Предметом бухгалтерського обліку у широкому сенсі є процес фінансово-господарської діяльності, який охоплює формування обґрунтованої інформації про господарські процеси та результати, їх аналіз і контроль. Основними об'єктами бухгалтерського обліку є активи і пасиви, витрати і доходи, результати діяльності, які у своїй сукупності розкривають зміст предмета бухгалтерського обліку.

Предметом обліку у системі оподаткування також є процес фінансово-господарської діяльності, але тільки у частині формування об'єкта оподаткування.

Основними об'єктами податкового обліку прийнято вважати базу і об'єкт оподаткування, які є підставою визначення податків згідно вимог податкового законодавства. Припущення, що облік у системі оподаткування має об'єкти вузького спрямування, тому що господарські операції виступають у ролі об'єкта лише тоді, коли вони пов'язані з визначенням елементів оподаткування, можна вважати некоректними.

Мета будь-якого бізнесу – отримання прибутку, тому фінансово-господарська діяльність підприємств здійснюється у цілому в напрямку отримання економічних вигод. У цьому контексті об'єктами обліку з метою

оподаткування будуть усі фінансово-господарські операції, пов'язані з визначенням об'єкта і бази оподаткування податком на прибуток, тобто більшість господарських операцій, які, в свою чергу, є об'єктами бухгалтерського обліку. Такі господарські процеси дають можливість простежити відповідну спадкоємність між обліковими підсистемами.

Принципи бухгалтерського обліку (обачність, повне висвітлення, автономність, послідовність, безперервність, нарахування та відповідність доходів і витрат, превалювання сутності над формою, історична (фактична) собівартість, єдиний грошовий вимірник, періодичність), характерні і для обліку у системі оподаткування.

Необхідно зауважити, що бухгалтерський облік носить комплексний характер на відміну від податкового. Принципи подвійного запису, безперервності і суцільного документування знову довели свою надійність як засоби контролю. Вилучити, сфальсифікувати чи викривити первинні або аналітичні документи в системі бухгалтерського обліку набагато важче, ніж у обліку у системі оподаткування, оскільки це вимагає виправлень не тільки в одному, але і в багатьох взаємопов'язаних облікових регістрах.

В обліку з метою оподаткування не регламентовано ведення облікових процедур стосовно інформації про стан розрахунків з контрагентами, про наявність та рух активів та зобов'язань тощо. Крім того, оскільки бухгалтерський облік використовує ті ж принципи оцінки і калькулювання, що і економічний аналіз або планування діяльності, то дані, отримані з бухгалтерських регістрів, піддаються перевірці аналітичними методами. Кількість виробленої продукції повинна відповідати кількості спожитих матеріальних ресурсів із урахуванням норм витрат, чи нарахованій заробітній платі основних робітників за умови застосування прийнятих на підприємстві ставок чи окладів. Кількість реалізованої продукції повинна узгоджуватись з обсягом її виробництва за період і залишками готової продукції на початок і кінець періоду на складі. В обліку у системі оподаткування такі залежності не простежуються, та й взагалі відсутня можливість порівняти натуральні і вартісні показники. Тому основними вихідними даними для податкових розрахунків, організації обліку у системі оподаткування є бухгалтерська інформація.

Отже, оптимальне функціонування облікової системи можливо при досягненні певної рівноваги між фіскальними інтересами держави та інтересами суб'єктів господарювання. Результатом цього може бути побудова підсистем обліку за єдиною методологією, яка продукуватиме його уніфіковане методичне забезпечення.

1.2 У міжнародній практиці при класифікації країн за моделями обліку і звітності використовується ознака взаємозв'язку бухгалтерського і податкового обліку, в основі якої лежить міра відповідності і взаємного впливу правил формування бухгалтерської звітності та правил оподаткування.

Серед країн, що мають високий взаємозв'язок між обліком у системі оподаткування і бухгалтерським обліком прийнято вважати такі країни, як

Німеччина, Франція, Іспанія, Греція, Японія, Бельгія, Італія та інші. До країн, що мають незалежні підсистеми обліку можна віднести Великобританію, США, Нідерланди, Канаду, Австралію, Нову Зеландію. При цьому спостерігаються проміжні позиції: умовно високий взаємозв'язок та умовна незалежність облікових підсистем.

У наукових кругах при дослідженні проблеми гармонізації бухгалтерського обліку і обліку з метою оподаткування визначені: - концепція паралельного співіснування бухгалтерського і податкового обліку; - концепція наближення облікових підсистем.

Відомі зарубіжні економісти Хегарті Д., Гелен Ф., Баррос А. [29, с.19] вважають, що чим тіснішим є взаємозв'язок облікових підсистем, тим важливіша високоякісна фінансова звітність для визначення впливу розміру податків на прибуток компанії. У зв'язку з цим на перший план виходить проблема оптимізації співвідношення інтересів користувачів фінансової звітності і фіскальних інтересів держави. На думку окремих фахівців [19, с.5-11] облікова система повинна відповідати реаліям світового ринку, а держава зобов'язана виходити з пріоритету бухгалтерських правил зі збереженням традиційної незалежності нормативно-методичної бази бухгалтерського обліку від податкового законодавства.

Методика податкових розрахунків та їх документальне оформлення в цілому повинні базуватися на основі класичного бухгалтерського обліку. Така пропозиція є слушною, однак її практичне втілення можливе у контексті тільки уніфікації облікових підсистем, що передбачає застосування єдиного методичного підходу щодо визнання та оцінки облікових показників з урахуванням спадкоємності позитивних досягнень в бухгалтерському, та в обліку у системі оподаткування.

Відповідно до пп. 14.1.171 п.14.1 ст.14 ПКУ в обліку з метою оподаткування використовується податкова інформація у значенні, наведеному у Законі України «Про інформацію» за № 2657-ХІІ від 02.10.92р. [5], на підставі якого фахівці податкового обліку мають можливість одержати інформацію більш широкого спектру.

Облік системі оподаткування, тобто облік, який фіксує основні елементи числення податків (об'єкт, базу, пільги, ставки), як складова цілісної системи обліку, є об'єктивною економічною реальністю, що існує в особливому нормативно-правовому просторі. Джерелом інформаційного забезпечення для обліку в системі оподаткування може стати система фінансового обліку лише за умови інтеграції підсистем по всіх напрямках (законодавча база, методологія, методика ведення облікових підсистем).

Аналіз наукового надбання попередників і реалії практики дозволяють констатувати, що бухгалтерський облік та облік у системі оподаткування є автономними економічними категоріями, які взаємозв'язані між собою та створені для однієї мети – забезпечення інформаційних потреб користувачів.

1.3 Необхідність ведення обліку в системі оподаткування обумовлена забезпеченням умов для проведення державного контролю за дотриманням

податкового законодавства суб'єктами господарювання. Так, платник податків зобов'язаний:

- вести в установленому порядку облік доходів і витрат, складати звітність, що стосується обчислення і сплати податків та зборів;
- подавати до контролюючих органів декларації, звітність та інші документи, пов'язані з обчисленням і сплатою податків та зборів;
- сплачувати податки та збори в строки та у розмірах, встановлених ПКУ;
- подавати на вимогу контролюючих органів (у випадках, визначених законодавством) документи з обліку доходів, витрат та інших показників, пов'язаних із визначенням об'єктів оподаткування (податкових зобов'язань), первинні документи, реєстри бухгалтерського обліку, фінансову звітність, інші документи, пов'язані з обчисленням та сплатою податків та зборів;
- забезпечувати збереження документів, пов'язаних з виконанням податкового обов'язку, протягом строків, встановлених ПКУ.

Платник податків має право:

- безоплатно отримувати в органах державної податкової служби та в митних органах, у тому числі і через мережу Інтернет, інформацію про податки та збори і нормативно-правові акти, що їх регулюють, порядок обліку та сплати податків та зборів, права та обов'язки платників податків, повноваження контролюючих органів та їх посадових осіб щодо здійснення податкового контролю;
- обирати самостійно, якщо інше не встановлено ПКУ, метод ведення обліку доходів і витрат; – за методикою, затвердженою центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної фінансової політики, вести облік тимчасових та постійних податкових різниць, та використовувати дані такого обліку для складання декларації з податку на прибуток.

Суб'єкти господарювання зобов'язані вести облік доходів, витрат та інших показників, пов'язаних з визначенням об'єктів оподаткування та/або податкових зобов'язань, на підставі первинних документів, реєстрів бухгалтерського обліку, фінансової звітності, інших документів, пов'язаних з обчисленням і сплатою податків і зборів, ведення яких передбачено законодавством.

Слід зазначити, що бухгалтерський облік та облік у системі оподаткування мають певну подібність. Так, зміст більшості операцій, що відображаються у обліку з метою оподаткування взаємопов'язаний з бухгалтерськими проведеннями у фінансового обліку.

Разом з тим облікові підсистеми мають відмінності. Так, фінансовий облік відрізняється за:

- окремими первинними документами (податкова накладна – в обліку у системі оподаткування, товаротранспортна накладна – у фінансовому обліку);
- обліковими реєстрами, що є носіями впорядкованої вторинної інформації.

Оскільки в обліку відображається наявність та рух усіх засобів підприємства, джерел їх утворення та здійснюваних господарських процесів,

для кожного об'єкта обліку необхідна інформація, яка б найбільш повно його характеризувала, відображаючи його специфічні особливості. Саме цим пояснюється необхідність застосування в облікових підсистемах різних облікових реєстрів. Використання тих чи тих реєстрів зумовлюється також технікою і технологією ведення обліку, рівнем використання обчислювальної техніки.

У бухгалтерському обліку використовують такі облікові реєстри, як: книги, журнали, відомості, картки, машинограми, окремі листки тощо. В обліку у системі оподаткування наряду з подібними реєстрами використовують такі, як книга обліку доходів та витрат суб'єктів малого підприємництва, реєстри виданих та отриманих податкових накладних, аналогів яким у фінансовому обліку взагалі немає. На основі облікових реєстрів складається звітність підприємства.

Слід відмітити, що податкові форми звітних документів набагато численніші, ніж у фінансовій звітності, терміни подання податкової звітності оперативніші порівняно з фінансовою. Водночас документи податкової звітності виконують функції первинних документів фінансового обліку, оскільки для складання деяких форм податкової звітності дані фінансового обліку – лише вихідна інформаційна база, а потім ці самі форми податкової звітності є основою для записів в аналітичних реєстрах фінансового обліку. Порушення у веденні податкового обліку тягнуть за собою виникнення помилок у визначенні бази оподаткування. Відсутність податкової звітності, несвоєчасна її подача, неповна сплата податків до бюджету, неправильне визначення розмірів нарахованих податків і зборів, помилки при веденні обліку у системі оподаткування вважаються правопорушеннями і тягнуть за собою покарання винних осіб, стягнення штрафів, пені за несвоєчасну чи неповну сплату податків. Добре поставлена справа з організації податкового обліку дозволять підприємству уникнути штрафів, досягнути високого рівня прибутковості.

Платники податку, які відповідно до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» застосовують міжнародні стандарти фінансової звітності або положення (стандарти) бухгалтерського обліку, ведуть облік доходів і витрат за такими стандартами з урахуванням положень ПКУ. Платники податків зобов'язані забезпечити зберігання документів, пов'язаних із виконанням вимог законодавства, контроль за дотриманням якого покладено на контролюючі органи, не менш як 1095 днів з дня подання податкової звітності, для складення якої використовуються зазначені документи.

Форми первинних документів податкового обліку можуть бути встановлені чинним податковим законодавством (наприклад, податкові накладні). У випадку, коли форми первинних документів податкового обліку не передбачені, замість них на практиці використовуються первинні облікові документи бухгалтерського обліку. До того ж платник податків може розробити облікові документи податкового обліку самостійно (наприклад, бухгалтерські довідки, податкові розрахунки, коригування, пояснювальні записки тощо).

При цьому податкові органи не можуть вимагати від платника документів, не встановлених законодавством, однак мають право не визнати витрати платника, якщо вони не будуть підтверджені документально. До первинних документів бухгалтерського обліку висуваються певні вимоги. Так, вони мають бути складені під час здійснення господарської операції, а якщо це неможливо — безпосередньо після її закінчення.

Для контролю та зручності обробки даних на підставі первинних документів можуть складатися узагальнюючі облікові документи (наприклад, матеріальний звіт). Первинні й узагальнюючі облікові документи можуть бути складені на паперових або машинних носіях і повинні мати такі обов'язкові реквізити, як:

- назва документа (форми);
- дата й місце складання;
- назва підприємства, від імені якого складений документ;
- склад і обсяг господарської операції, одиниця виміру господарської операції;
- посади осіб, відповідальних за здійснення господарської операції й правильність її оформлення;
- особистий підпис або інші дані, які дають можливість ідентифікувати особу, яка брала участь у здійсненні господарської операції;
- інші, які передбачені податковим законодавством.

Податкові реєстри призначені для систематизації й накопичення інформації, що міститься в прийнятих до обліку первинних документах, аналітичних даних податкового обліку для відображення в податковій декларації. Реєстри податкового обліку ведуться у вигляді спеціальних форм на паперових або машинних носіях. Облікові реєстри – це облікові таблиці (бланки) встановленої форми і змісту для відображення господарських операцій на рахунках обліку, письмовий документ, який містить накопичені та згруповані за певними однорідними ознаками дані первинних документів. Форми реєстрів податкового обліку й порядок відображення у них даних первинних і узагальнюючих облікових документів розробляються платником податків самостійно, за винятком встановлених податковим законодавством.

У розроблених формах реєстрів аналітичний облік має також детально розкривати порядок формування податкової бази. При зберіганні реєстрів податкового обліку необхідно забезпечувати їх захист від несанкціонованих виправлень. Виправлення помилки в реєстрі податкового обліку має бути обґрунтоване й підтверджене підписом особи, яка внесла виправлення, із вказівкою дати й обґрунтуванням виправлення.

Третім рівнем обліку у системі оподаткування є податкова звітність, тобто, документи, які складаються платником податків самостійно на основі даних податкового обліку та подаються в органи податкової служби в строки, встановлені законодавством. Податкова декларація, як правило, містить такі дані:

- період, за який визначається податкова база;
- систему показників, що дозволяють точно розрахувати податкову базу

для конкретного податкового платежу;

– сума податкового платежу. Згідно з п. 5 ст. 8 Закону України "Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні" [4] підприємство самостійно затверджує правила документообігу й технологію обробки облікової інформації.

На сучасному етапі через відсутність нормативної регламентації ведення обліку з метою оподаткування суб'єкти господарювання стикаються з рядом проблемних питань щодо:

– формування системи первинних облікових документів, якість та кількість яких буде вважатися достатньою для підтвердження бази оподаткування;

– формування системи податкових реєстрів на основі первинних облікових документів;

– повного і достовірного забезпечення відображення інформації у податковій звітності на основі даних бухгалтерського обліку.

Більшість підприємств самостійно встановлюють порядок накопичення даних з метою оподаткування без записів у системі реєстрів і рахунків бухгалтерського обліку з наступним використанням таких даних для складання податкової звітності. Набули поширення так звані «наборки» за формою, не передбаченою податковими правилами, які за своїм змістом є звичайними реєстрами обліку.

При такому формуванні даних обліку у системі оподаткування зростає кількість суто механічних помилок, велика ймовірність невірної визначення ознаки податкових показників у зв'язку з різноманітністю нетипових господарських операцій, ускладнюється контроль. Тому актуальним залишається пошук нових підходів щодо організації обліку у системі оподаткування, створення особливого алгоритму формування його форм та реєстрів. Неузгодженість правил щодо ведення обліку з метою оподаткування викликає конфлікт інтересів користувачів, тому на сучасному етапі злободенними залишаються проблеми удосконалення організації та методичного забезпечення обліку в системі оподаткування.

Контрольні питання для перевірки знань за темою:

1. Розкрийте сутність податкової системи в Україні.
2. На яких принципах ґрунтується податкове законодавство України?
3. Розкрийте сутність термінів «податок», «збір».
4. Які види податків та зборів установлені податковим законодавством?
5. Які обов'язки та права покладені на платника податків щодо ведення обліку з метою оподаткування.
6. Які законодавчі та інші нормативні документи регламентують ведення обліку з метою оподаткування?
7. Наведіть основні проблемні питання, які виникають при формуванні обліку з метою оподаткування.
8. Розкрийте загальну мету обліку у системі оподаткування?

Тести

1. Облік у системі оподаткування - це:

- а) система розрахунків податків і зборів у бухгалтерському обліку;
- б) складова фінансового обліку;
- в) система податкових записів, що дають змогу визначити елементи оподаткування в розрізі кожного податку і платежу та їх сплату;
- г) процес виявлення, вимірювання, реєстрації накопичення, узагальнення, зберігання та передачі інформації про діяльність підприємства зовнішнім і внутрішнім користувачам для прийняття рішень.

2. До прямих податків відносяться:

- а) акцизний податок;
- б) податок на доходи фізичних осіб;
- в) екологічний податок;
- г) податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки.

3. До непрямих податків відносяться:

- а) єдиний податок;
- б) податок на доходи фізичних осіб;
- в) екологічний податок;
- г) податок на прибуток.

4. Загальна мета обліку у системі оподаткування – це:

- а) контроль за нарахуванням та сплатою податків та зборів;
- б) надання податкової звітності суб'єктів господарювання;
- в) надання користувачам повної, правдивої, неупередженої інформації про фінансовий стан, результати діяльності суб'єктів господарювання;
- г) надання користувачам повної, правдивої та неупередженої інформації щодо об'єктів, бази оподаткування і та суми нарахування і сплати податків.

5. Основні об'єкти обліку у системі оподаткування – це:

- а) активи, пасиви, процеси і результати фінансово-господарської діяльності; б) витрати, доходи суб'єктів господарювання;
- в) активи, пасиви, процеси і результати фінансово-господарської діяльності, які є об'єктом оподаткування;
- г) податки, збори, обов'язкові платежі.

ТЕМА 2. ПОДАТКИ, ЇХ СТРУКТУРА ТА ПРИНЦИПИ ФУНКЦІОНУВАННЯ

План

- 2.1 Сутність податків та їх класифікація
- 2.2 Елементи податку як економічної категорії
- 2.3 Структура державної фіскальної служби України

2.1 Податкова система, як важлива частина податкової політики держави, являє собою сукупність обов'язкових платежів, методологію та методику їх нарахування та сплати відповідно чинному податковому законодавству. За допомогою податкової системи держава впливає на фінансово-економічний стан підприємств – головного важеля, регулюючого фінансові взаємовідносини в умовах ринкового господарства.

Податкове законодавство України ґрунтується на таких принципах, як:

- загальність оподаткування - кожна особа зобов'язана сплачувати податки та збори, платником яких вона є;

- рівність усіх платників перед законом, недопущення будь-яких проявів податкової дискримінації - забезпечення однакового підходу до всіх платників податків незалежно від соціальної, расової, національної, релігійної приналежності, форми власності юридичної особи, громадянства фізичної особи, місця походження капіталу;

- невідворотність настання визначеної законом відповідальності у разі порушення податкового законодавства;

- презумпція правомірності рішень платника податку в разі, якщо норма закону чи іншого нормативно-правового акта, виданого на підставі закону, або якщо норми різних законів чи різних нормативно-правових актів припускають неоднозначне (множинне) трактування прав та обов'язків платників податків або контролюючих органів, внаслідок чого є можливість прийняти рішення на користь як платника податків, так і контролюючого органу;

- фіскальна достатність - встановлення податків та зборів з урахуванням необхідності досягнення збалансованості витрат бюджету з його надходженнями;

- соціальна справедливість - установа податків та зборів відповідно до платоспроможності платників податків;

- економічність оподаткування - установа податків та зборів, обсяг надходжень від сплати яких до бюджету значно перевищує витрати на їх адміністрування;

- нейтральність оподаткування - установа податків та зборів у спосіб, який не впливає на збільшення або зменшення конкурентоздатності платника податків;

- стабільність - зміни до будь-яких елементів податків та зборів не можуть вноситися пізніше як за шість місяців до початку нового бюджетного

періоду, в якому будуть діяти нові правила та ставки. Податки та збори, їх ставки, а також податкові пільги не можуть змінюватися протягом бюджетного року;

- рівномірність та зручність сплати - установлення строків сплати податків та зборів, виходячи із необхідності забезпечення своєчасного надходження коштів до бюджетів для здійснення витрат бюджету та зручності їх сплати платниками;

- єдиний підхід до встановлення податків та зборів - визначення на законодавчому рівні усіх обов'язкових елементів податку. Відповідно до норм ПКУ податком є обов'язковий, безумовний платіж до відповідного бюджету, що справляється з платників податку. Збором (платою, внеском) є обов'язковий платіж до відповідного бюджету, що справляється з платників зборів, з умовою отримання ними спеціальної вигоди, у тому числі внаслідок вчинення на користь таких осіб державними органами, органами місцевого самоврядування, іншими уповноваженими органами та особами юридично значимих дій.

За формою взаємовідносин між платником і державою податки поділяють на прямі і непрямі. Прямі податки – це податки, що встановлюються безпосередньо щодо платника, який сплачує їх до бюджету держави. Обсяги таких податків залежать від податкової бази.

Непрямі податки – це податки, які справляються до бюджету за допомогою цінового механізму, причому конкретні платники податків не завжди є їхніми носіями. Непрямі податки встановлюють у цінах товарів, робіт та послуг, а їх обсяг для окремого платника (носія податку) визначається обсягом споживання і не залежить від його доходів.

Класифікувати податкові платежі можна також і за іншими ознаками – за видами платників податків, за економічним змістом тощо. Соціально-економічна сутність податків виявляється в їх функціях. Як вважає більшість економістів [22], податки виконують такі основні функції, як:

- фіскальну;
- розподільчу;
- регулюючу;
- стимулюючу.

Фіскальна функція забезпечує необхідні умови для створення матеріальної бази функціонування суспільства. Тобто за допомогою податків держава мобілізує кошти для утворення грошових фондів, які забезпечують виконання покладених на неї функцій.

Розподільча функція забезпечує розподіл вартісних пропорцій між платниками податків і державою. Саме за допомогою податків держава встановлює вартісні пропорції такого перерозподілу.

Регулююча функція полягає у впливі податків на різні види діяльності та безпосередньо на платників податків. Через податки держава регулює процеси виробництва та споживання в суспільстві.

Стимулююча функція характеризує вплив ціни на пропозицію та споживання різних товарів. Стимулюючий вплив ціни відбувається через рівень прибутку в ціні виробу. Держава має можливість стимулювати виробництво та

реалізацію товарів, робіт, послуг за допомогою такого важеля, як податкові платежі (при визначенні об'єктів, бази, ставок оподаткування, наданні пільг).

Слід відмітити, що і облік в системі оподаткування, і бухгалтерський облік використовуються для обчислення сум податкових платежів, в результаті чого реалізуються обліково-фінансова й обліково-податкова функції.

2.2 Податковий кодекс визначає всі головні елементи, які утворюють систему елементів податкових правовідносин:

- Суб'єкт оподаткування — це особа, на яку покладено податкове зобов'язання перед державою і яка несе на собі тягар зі сплати податку. До суб'єктів оподаткування відносять платників і носіїв.

Платник — особа, яка перераховує суму податкових зобов'язань до бюджету держави.

Носій — це особа, на яку покладається тягар зі сплати податку в результаті процесу перекладання податків. Залежно від участі в загальній системі утворення та сплати податку всі носії податку поділяються на три типи:

особи, які безпосередньо утворюють базу оподаткування. Головним чином це виробники та споживачі; посередники, тобто ті особи, які здійснюють посередницькі дії між виробниками та споживачами; кінцеві споживачі, або особи, які сплачують податок вже після кінцевого споживання.

Об'єкт податку — це процес, наявність якого зобов'язує сплачувати обов'язкові платежі до централізованого фонду грошових коштів держави. В основу розрахунку належної до сплати суми податку покладено величину об'єкту оподаткування або його розмір.

Джерелом сплати податків є фонд чи дохід, з якого сплачується податок і проводяться розрахунки з бюджетом.

Ставка податку — офіційно встановлений розмір податку, що забезпечує обчислення належної до сплати суми податку.

Всі ставки податків поділяються в залежно від:

- 1) виду діяльності:
 - а) базова ставка;
 - б) підвищена ставка;
 - в) знижена ставка.
- 2) способу їх побудови:
 - а) тверді;
 - б) відносні;
 - в) прогресивні.
- 3) техніки розрахунку:
 - а) середньорозрахункові;
 - б) середньозважені;
 - в) усереднені.

База оподаткування — розмір предмета оподаткування, на який встановлюється ставка. Термін сплати податку — це конкретна календарна дата або період часу, протягом якого платник податку повинен розрахуватися з державою. Терміни сплати податків в Україні можуть бути: місячні, кварталні

та річні. Вони мають велике значення для повноти та своєчасності наповнення доходної частини бюджетів усіх рівнів, а також його витрат на соціальні потреби.

Податковий період — це час, протягом якого визначаються податкові зобов'язання платників податків перед бюджетами всіх рівнів, тобто рік або інший період, який відноситься до податків і по закінченню якого визначається база щодо оподаткування, розраховується розмір податку, який підлягає сплаті.

Податкова пільга — це надання часткового або повного звільнення від сплати податку відповідно чинному законодавству. Вона є одним з головних елементів податкової політики та сферою діяльності податкового менеджменту.

2.3 Державна фіскальна служба (ДФС) — центральний орган виконавчої влади України, діяльність якого спрямовується та координується Кабінетом Міністрів України.

Утворена Постановою Кабінету Міністрів від 21 травня 2014 р.[3] шляхом реорганізації Міністерства доходів і зборів. Державна фіскальна служба України визначена центральним органом виконавчої влади, діяльність якого спрямовується і координується Кабінетом Міністрів України і який реалізує:

- державну податкову політику,
- державну політику у сфері державної митної справи,
- державну політику з адміністрування єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування,
- державну політику у сфері боротьби з правопорушеннями під час застосування податкового, митного законодавства, а також законодавства з питань сплати єдиного внеску.

ДФС здійснює повноваження безпосередньо та через утворені в установленому порядку територіальні органи.

У складі ДФС та її територіальних органах діють підрозділи податкової міліції.

ФС очолює Голова, який призначається на посаду та звільняється з посади Кабінетом Міністрів України за поданням Прем'єр-міністра України.

Голова ДФС має двох заступників, у тому числі одного першого, які призначаються на посаду та звільняються з посади Кабінетом Міністрів України за поданням Прем'єр-міністра України.

Розподіл їх компетенції проведений так:

- перший заступник Голови опікується питаннями боротьби з правопорушеннями під час застосування податкового, митного законодавства та законодавства з питань сплати єдиного внеску;
- заступник Голови опікується здійсненням державної митної справи.

Структура ДФС:

01 Департамент забезпечення діяльності Служби

02 Департамент охорони державної таємниці, технічного та криптографічного захисту інформації

03 Департамент інфраструктури

- 04 Департамент персоналу
- 05 Департамент фінансово-економічної роботи та бухгалтерського обліку
- 06 Департамент комунікацій
- 07 Головне оперативне управління
- 08 Головне управління власної безпеки
- 09 Головне слідче управління фінансових розслідувань
- 10 Департамент правової роботи
- 11 Департамент реєстрації платників та електронних сервісів
- 12 Департамент міжнародних зв'язків
- 13 Організаційно-розпорядчий департамент
- 14 Департамент відомчого контролю та внутрішнього аудиту
- 15 Департамент оподаткування юридичних осіб
- 16 Департамент боротьби з відмиванням доходів, одержаних злочинним шляхом
- 17 Департамент доходів і зборів з фізичних осіб
- 18 Департамент розвитку ІТ
- 19 Департамент методологічної роботи з питань оподаткування
- 20 Координаційно-моніторинговий департамент
- 21 Департамент контролю за обігом та оподаткуванням підакцизних товарів
- 22 Департамент податкового та митного аудиту
- 23 Департамент погашення заборгованостей
- 24 Департамент організації митного контролю та оформлення
- 25 Департамент адміністрування митних платежів та митно-тарифного регулювання
- 26 Департамент аналізу ризиків та протидії митним правопорушенням
- 27 Департамент розвитку митної справи
- 28 Територіальні органи.

Контрольні питання для перевірки знань за темою:

1. Які критерії лежать в основі періодизації становлення та розвитку податків?
2. Які проблеми вирішує теорія оптимального оподаткування?
3. В чому полягає комплексний характер податку?
4. Які основні ознаки характеризують категорію «податок»?
5. У чому полягає сутність фіскальної та регулюючої функцій податку?
6. Що обумовило необхідність класифікації податків за певними ознаками?
7. Перелічіть принципи, на яких ґрунтується податкове законодавство України.
8. Назвіть загальнодержавні податки.
9. Перелічіть місцеві податки та вкажіть їх відмінність від загальнодержавних.
10. Вкажіть, на які групи поділяються функції податкових органів.

Тести

1. Податок – це:

- а) плата, яка стягується з юридичних і фізичних осіб державними органами за право участі, користування будь-чим або за право здійснення тієї або іншої діяльності;
- б) платіж у грошовій формі;
- в) плата, яка стягується з юридичних і фізичних осіб за здійснення в їх інтересах державними органами певних дій;
- г) обов'язковий, безумовний платіж до відповідного бюджету, що справляється з юридичних і фізичних осіб.

2. Реалізація фіскальної функції податків пов'язана з:

- а) контролем за дотриманням податкового законодавства;
- б) регулюванням грошових доходів між юридичними та фізичними особами, сферами і галузями економіки, державою в цілому та її територіальними утвореннями, досягненням рівноваги між попитом і накопиченням;
- в) формуванням доходної частини бюджету і створенням матеріальних умов для функціонування держави та задоволення загальносуспільних потреб;
- г) перерозподілом національного доходу між різними соціальними верствами і групами населення, а також між сферами та галузями народного господарства, що здійснюється з метою виконання державою своїх соціально-економічних і загальнонаціональних функцій.

3. Назвіть функції, які виконують податки:

- а) контрольна;
- б) фіскальна;
- в) розподільна;
- г) регулююча.

4. За характером використання податки поділяються на:

- а) загальні;
- б) прямі;
- в) спеціальні;
- г) регулярні.

5. За правовою ознакою податки поділяються на:

- а) власні;
- б) звичайні;
- в) місцеві;
- г) загальнодержавні.

6. До місцевих податків та зборів належать:

- а) збір у вигляді цільової надбавки до діючого тарифу на природний газ;

- б) збір за місця для паркування транспортних засобів;
- в) податок на додану вартість;
- г) плата за землю.

7. До загальнодержавних належать такі податки та збори:

- а) єдиний податок;
- б) туристичний збір;
- в) фіксований сільськогосподарський податок;
- г) податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки.

9. Консультації податковими органами надаються на:

- а) платній основі;
- б) безоплатній основі;
- в) умові часткової оплати;
- г) платній та безоплатній основі.

ТЕМА 3. ОРГАНІЗАЦІЯ ПОДАТКОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ

План

3.2 Сутність податкового регулювання

3.2 Функціонування механізму податкового регулювання

3.3 Характеристика елементів механізму податкового регулювання

3.4 Акт про результати податкової перевірки

3.1 У ринкових умовах господарювання держава покладає на себе функції, які ринок не здатен виконати взагалі або повноцінно:

- формування «правил гри» - правової бази, яка сприяє ефективному функціонуванню ринкової економіки (визначення й охорона прав власності, антимонопольне законодавство, податкове законодавство, закони щодо захисту прав споживачів тощо);

- усунення або зменшення негативних наслідків ринкового саморегулювання (захист конкуренції, регулювання економічної діяльності з позитивними та негативними зовнішніми ефектами, виробництво суспільних благ, формування інформаційної інфраструктури ринку, стабілізаційна фіскальна та монетарна політика з метою зменшення амплітуди циклічних коливань економічної кон'юнктури);

- здійснення великих структурних зрушень в економіці, обумовлених НТР, і стимулювання економічного зростання;

- соціальний захист населення;

- вирішення екологічних проблем.

До основних напрямків державного регулювання відносять:

- формування правової бази для ефективного функціонування економіки;

- управління державним сектором економіки;

- фінансово-бюджетне та грошово-кредитне регулювання, у тому числі фіскальна політика держави, яка на сучасному етапі неможлива без податкової політики;

- макроекономічне прогнозування та планування;

- регулювання структурної перебудови економіки;

- регулювання науково-технічних та інноваційних процесів;

- регулювання зовнішньоекономічної діяльності;

- регулювання природоохоронної діяльності.

Державне регулювання економіки – це діяльність держави щодо створення правових, економічних і соціальних передумов, необхідних для функціонування економічного механізму відповідно до цілей й пріоритетів державної економічної політики.

Практика державного регулювання економіки дала змогу виробити відповідні інструменти та методи – способи впливу держави в особі законодавчих та виконавчих органів на споживчий, підприємницький, державний та міжнародний сектори економіки, на інфраструктуру ринку відповідно до мети державної економічної політики.

Типові класифікації методів державного регулювання ураховують дві ознаки: форми та засоби впливу.

Методи прямого впливу безпосередньо діють на функціонування суб'єктів ринку. Наприклад, нормативно-правові акти, державна підтримка макроекономічних планів та цільових комплексних програм, державні контракти та державні замовлення, субсидії, субвенції, дотації, прямі витрати уряду, стандарти, ліцензії квоти, ліміти, установлення фіксованих цін та валютних курсів.

Методи непрямого регулювання впливають на суб'єкти економічних відносин опосередковано, через їхні економічні інтереси, за допомогою створення стимулів для раціональної поведінки, що відповідає завдання державного регулювання.

До таких методів належать: рівень оподаткування та система податкових пільг; регулювання цін; плата за ресурси, процентні ставки за кредит і кредитні пільги; митне регулювання експорту і імпорту, валютні курси та умови обміну валют.

Правові методи державного регулювання економіки передбачають ухвалення законів і законодавчих актів Верховної Ради України, видання Указів Президента, а також вироблення механізму їх реалізації та контролю за виконанням.

Адміністративні методи державного регулювання передбачають пряме управління з боку держави суб'єктами ринкових відносин. Це засоби дозволу, заборони, примусу (ліцензії, квоти, норми, стандарти, санкції за порушення, фіксовані ціни і т. ін.).

Економічні методи державного регулювання передбачають створення державою матеріальних стимулів для бажаної поведінки суб'єктів господарювання. Для цього використовують державні закупівлі, фінансування програм, субсидії фірмам та трансфертні платежі домогосподарствам, ставки податків, грошову емісію, облікову ставку, норми амортизації, митні тарифи. Пропагандистські методи державного регулювання передбачають вплив на формування громадської думки, суспільної свідомості, економічного мислення, популяризацію цілей і змісту державного регулювання. Для цього використовують публічні лекції, політичну рекламу, зустрічі з виборцями, участь у роботі об'єднань за економічними інтересами, спеціальні програми на радіо та телебаченні, публікації, соціальні дослідження.

Серед інструментів державного регулювання чи не важливішу роль відіграє виважена податкова політика, яка є складовою економічної політики держави. Вона має специфічну сутність, власні як стратегічні, так й тактичні цілі, методи, завдання, відокремлені види та принципи формування.

Податкову політику розглядають як систему дій та заходів держави з метою розвитку національної економіки з урахуванням впливу світових тенденцій і внутрішньої кон'юнктури, яка втілюється через механізм оподаткування. Податкову політику також можна визначити як діяльність держави у сферах запровадження, правового регламентування та організації справляння податків та податкових платежів, які є знаряддям розподілу і

перерозподілу частини валового внутрішнього продукту та формування централізованих фондів грошових ресурсів держави.

3.2 У теорії і практиці оподаткування існує велика кількість підходів до теоретичного визначення поняття «механізму податкового регулювання», які неоднозначно його трактують.

Податковий механізм складається з визначеної кількості елементів. Такі елементи поділяються на дві групи.

До першої групи відносяться, так звані, основні елементи – суттєві характеристики податку, без яких неможливо уявити відповідний податковий механізм: платник податку, об'єкт оподаткування, ставка податку.

Наступна група елементів, додаткові – це необхідні характеристики податку, які розкривають специфіку конкретного податкового механізму і його використання: пільги з оподаткування, особливості обчислення об'єкта, бюджет або фонд, куди надходять податкові платежі, терміни і періодичність перерахування податків тощо.

Заходи податкового регулювання залежно від цілей, обраного механізму й порядку його застосування можуть мати як довгостроковий (стратегічний), так і оперативний (тактичний) характер.

У першому випадку маються на увазі заходи, результат застосування яких забезпечує досягнення стратегічних цілей та, як правило, не може бути отриманий у тому самому періоді, в якому реалізується регулюючий вплив. До них зараховують, наприклад, такі:

- стимулювання інвестиційної активності суб'єктів підприємницької діяльності і громадян;

- заходи, спрямовані на детінізацію економіки й легалізацію об'єктів оподаткування;

- діяльність держави з питань регулювання розподілу і перерозподілу валового внутрішнього продукту з метою забезпечення відповідного рівня розвитку.

У другому випадку маються на увазі ті заходи, які забезпечують одержання результату після введення відповідного регулюючого впливу, а саме - досягнення бажаної поведінки платників податків.

На макрорівні метою податкового регулювання є забезпечення підвищення рівня національного господарства через податкові інструменти, що, в кінцевому підсумку, підвищить добробут держави в цілому та кожного громадянина окремо. На мікроекономічному рівні податкове регулювання направлене на стимулювання окремих секторів і галузей економіки, наприклад, на розширення експортного виробництва та прискорений розвиток галузей з використанням нових технологій.

Механізм податкового регулювання національного господарства має базуватися на ряді основоположних принципів, зокрема, на таких: науковій обґрунтованості; узгодженні інтересів; системності податкового регулювання; комплексності; пріоритетності; адаптації; безперервності; ефективності податкового регулювання.

Результативність податкового регулювання з позиції верхнього рівня держави можна оцінювати за ступенем досягнення поставлених ним головних цілей, а отже, визначення першого етапу процесу податкового регулювання, використовуючи такі критерії, як:

- збільшення ВВП, а саме зростання економіки та обсягів доходів бюджету;
- зростаюча динаміка інвестиційної діяльності суб'єктів господарювання;
- зменшення тіньової економіки національного господарства;
- підвищення соціального рівня та зменшення соціального розшарування за доходами громадян України;
- активізація інноваційної діяльності;
- раціональне використання природних ресурсів та захист навколишнього природного середовища.

Не менш важливого значення набуває розробка вибору системи податкових інструментів, які впливають на основні чинники національного господарства, а отже, другого етапу процесу податкового регулювання, який ґрунтовно характеризує дію механізму через втілення притаманних йому функцій податкового регулювання, зокрема, таких як, стимулювання та стримування

Механізм податкового регулювання в національному господарстві України це складова податкового механізму довгострокового (стратегічного) характеру, що включає:

- законодавчо зафіксований і науково обґрунтований набір взаємопов'язаних елементів, на які впливає середовище економічного, політико-правового та соціально-культурного характеру;
- мету та принципи податкового регулювання;
- суб'єкти та об'єкти податкового регулювання, за допомогою яких формується процес, що представлений послідовністю цілеспрямованих етапів з метою здійснення соціально-економічного розвитку.

Завданням механізму податкового регулювання є збалансування визначених аспектів для забезпечення стабільного розвитку економіки країни у довгостроковій перспективі. Відхилення у податковому регулюванні в бік одного або декількох аспектів призведуть до розбалансування економіки внаслідок порушення економічних інтересів основних макроекономічних суб'єктів, а тому неможливим буде стабільний розвиток економіки країни в довгостроковій перспективі.

3.3 Податковий механізм складається з ряду взаємопов'язаних елементів, які забезпечують необхідний рівень його впливу на сферу податкових відносин. В економічній літературі до таких елементів (ще їх називають методами, способами, прийомами, підсистемами) в основному відносять: планування, регулювання, контроль.

Враховуючи рівень розвитку податкових відносин, які постійно вдосконалюються, до елементів податкового механізму варто відносити: податкову (фінансова) інформацію;

- податковий облік;
- податковий аналіз;
- податкове планування і прогнозування;
- податкове регулювання (в процесі поточного виконання);
- податкове право;
- податковий контроль.

Податкова інформація як елемент податкового механізму має важливе функціональне призначення. Під податковою інформацією варто розуміти сукупність відомостей і даних, які створені або отримані суб'єктами інформаційних відносин у процесі діяльності і необхідні для реалізації завдань та функцій, покладених на контролюючі органи в сфері оподаткування.

Податковий облік являє собою відображення у відповідному порядку всіх процесів, що відбуваються для отримання повної і достовірної інформації. Він включає в себе облік проведених податкових перевірок платників податків, об'єктів оподаткування, нарахованих і сплачених податків, пені й штрафів, кількості проведених податкових перевірок та ін.

Податковий аналіз. Він проводиться на підставі отриманої податкової інформації відносно як податкових доходів бюджету, так і роботи з платниками податків. При проведенні аналізу необхідно розрізняти аналіз минулого стану, аналіз поточного стану і аналіз перспектив. Тобто аналіз минулих результатів і поточного стану, виявлення тенденцій та оцінка причин, які вплинули на результат, і аналіз перспектив необхідні для реальної оцінки ситуації і планування тактики й стратегії здійснення контрольних дій та оподаткування в цілому.

Податкове планування і прогнозування - особливі елементи системи вироблення і прийняття рішень. Податкове планування - це заснований на прогнозних параметрах процес визначення державою чи господарюючим суб'єктом найбільш ефективних напрямків руху і оптимізації обсягу, складу й структури вхідних і вихідних податкових потоків на майбутній рік і (або) перспективу.

Податкове регулювання – один з найбільш мобільних елементів податкового механізму. Податкове регулювання - це процес детальної розробки способів реалізації податкових планів, формування та введення при необхідності нових та коригування діючих податкових режимів, спрямованих на реалізацію цінової, фіскальної, регулюючої і контрольної функцій податків, які отримали кількісне і якісне відображення в бюджетно-податкових завданнях, цільових установах та податкової концепції на конкретний період часу.

Основу податкового регулювання становить система економічних заходів оперативного втручання в хід виконання податкових зобов'язань.

До складу методів державного податкового регулювання входять:

Інвестиційний податковий кредит (вид цільового податкового • кредиту для стимулювання інвестиційної та інноваційної діяльності).

Податкові канікули (повне звільнення від сплати податків на • певний період часу).

Податкова амністія (звільнення особи, яка вчинила податкове правопорушення, від штрафних санкцій).

Податкові відрахування (виділення окремих складових частин• із загального об'єкта оподаткування з метою зменшення на їхню величину об'єкта при нарахуванні та сплаті податку).

Міжнародні договори про уникнення подвійного• оподаткування, які широко застосовуються у всьому світі, та інші.

Податкове право як елемент податкового механізму включає в себе сукупність правових норм і законів, законодавчих і нормативних актів у сфері оподаткування (Податковий кодекс, закони, постанови та ін.), на основі яких регулюються усі податкові взаємини у межах економічної системи.

Податковий контроль - елемент фінансового контролю і податкового механізму. Податкові контрольні дії охоплюють всю систему оподаткування, а також здійснюються в розрізі окремих податків, податкових груп платників податків, територій. Податковий контроль охоплює економіку по вертикалі і горизонталі і регулює діяльність фінансового і податкового апарату згідно з нормами податкового права по забезпеченню правильності і закономірності здійснення всіх податкових процесів у суспільстві.

3.4 Структура форми акту (довідки) про результати перевірки контролюючими органами (КО) складається з чотирьох частин: вступної частини; загальних положень; результатів перевірки повноти нарахувань і слати податків під час здійснення контрольованих операцій, які називаються «описова частина»; висновку.

Нова форма акту (довідки) про результати перевірки КО є універсальною та передбачає також можливість заповнення інформації про результати перевірок КО, проведених у звітних періодах 2013 та 2014 рр., з урахуванням норм законодавства з трансфертного ціноутворення, що діяло до 01.01.2015 р.

Зокрема наказом № 912 визначено, що за результатами здійснення перевірок КО за звітні періоди 2013 та 2014 рр.:

- заповнюються також дані про факти заниження сум ПДВ, встановлені у ході проведення перевірки;

- відображається інформація щодо визначення відповідності або невідповідності цін КО рівню звичайних (ринкових) цін.

Оформлення вступної частини акту (довідки) про результати перевірки КО аналогічне оформлення акту (довідки) про результати звичайних податкових перевірок у частині зазначення інформації про реквізити наказу контролюючого органу, які проводили перевірку; період, що перевірявся; підстави для проведення перевірки; про надсилання або вручення платнику податків копії наказу про проведення перевірки. Відмінністю є зазначення відомостей про контрагентів, які є сторонами КО: їх найменування, місцезнаходження та опис КО.

Порівняно з попередньою формою акту, затвердженою наказом № 843, із цього розділу виключено поле, в якому відображались реквізити рішення керівника (заступника керівника) контролюючого органу, на підставі якого

проводилась перевірка, а також поле, що містило інформацію про посадову особу зазначеного органу, яка очолювала перевірку. Зазначене обумовлено виключенням аналогічних законодавчих норм зі ст. 39 Податкового кодексу.

Також, враховуючи внесення змін до ст. 79 Податкового кодексу в частині зняття обмеження щодо віднесення перевірки КО до категорії документальної позапланової невіїзної ревізії, цей розділ доповнено новим положенням, а саме: залежно від місяця проведення перевірки заповнюється поле про ознайомлення платника податків з направленням на проведення перевірки – якщо перевірка є виїзною або поле про надсилання/вручення письмового повідомлення про дату початку і місце проведення перевірки – якщо перевірка є невіїзною.

Структура форми акту (довідки) про результати перевірки КО залишилась майже незмінною та складається з чотирьох частин: вступної частини; загальних положень; результатів перевірки повноти нарахування і сплати податків під час здійснення контрольованої(их) операції(й), яка називалась «описова частина»; висновку.

У загальній частині акту (довідки) про результати перевірки КО зазначається місце проведення перевірки, її тривалість (із зазначенням строку продовження та реквізитів наказу контролюючого органу про продовження перевірки – у випадку якщо таке продовження відбулось); інформація про місце знаходження платника податків; посадових осіб платника податків, відповідальних за фінансово-господарську діяльність; відомості про взяття на облік платника податків; реєстраційні дані платника ПДВ – у разі проведення перевірки за звітні періоди 2013 та 2014 рр.

У зв'язку зі змінами відповідних норм ст. 39 Податкового кодексу, так само, як із попередньої частини акту (довідки) про результати перевірки КО, виключено поле, яке було передбачено у попередній формі акту, затверджений наказом № 843, а саме: реквізити рішення керівника (заступника керівника) контролюючого органу, на підставі якого здійснювалось продовження перевірки. Також з форми акту (довідки) про результати перевірки КО виключено вимогу про зазначення відомостей про попередні перевірки КО.

Частину форми акту (довідки) про результати перевірки, яка має назву «Результати перевірки повноти нарахування і сплати податків під час здійснення контрольованої(их) операцій(ї)», наказом № 912 уніфіковано.

При цьому в зазначеній частині відображається той самий обсяг інформації, що встановлювався наказом № 843 у розділі «Описова частина» акту (довідки), але з урахуванням внесених у Податковий кодекс змін, а саме:

- загальний опис КО із відображенням опису товарів (робіт, послуг), які є предметом КО, а також підстав віднесення цих операцій до контрольованих та критеріїв визначення осіб пов'язаними відповідно до цього Кодексу;

- відомості про включення (або не включення) інформації про КО та щодо подання документації з трансфертного ціноутворення;

- використані платником податків та контролюючим органом методи та джерела інформації для встановлення відповідності умов КО принципу «втягнутої руки» (або відповідності ціни КО рівню звичайної (ринкової) ціни

– для звітних періодів 2013 – 2014 рр.). при цьому, як правило, відображається інформація про методи та джерела інформації, описані платником податків у документації з трансфертного ціноутворення, а також наводиться оцінка контролюючого органу стосовно відповідності застосованих методів та джерел інформації вимогам зазначеного Кодексу.

У випадку якщо платник податків застосував не найбільш доцільний метод, не надав аргументованих висновків стосовно обґрунтованості застосування відповідного методу, порушив пріоритетність застосування методів, визначену п. 39.3.2.1 п. 39.3.2 ст. 39 Податкового кодексу, а також у разі встановлення інших джерел інформації, що дають змогу отримати вищий рівень порівнянності комерційних та фінансових умов операцій, ніж ті, що використано платником, контролюючий орган застосовує інші методи та джерела інформації.

У висновках акту про результати перевірки наводиться узагальнення виявлених порушень податкового законодавства з питань повноти нарахування і сплати податків під час здійснення КО з відображенням посилання на відповідні нормативно-правові акти, порушені платником податків.

Частиною акту (довідки), якою передбачено викладення фактів відхилення умов КО від умов, що відповідають принципу «витагнутої руки» (або ціни КО від рівня звичайної (ринкової) ціни – для звітних періодів 2013 та 2014 років), що призвело до заниження сум податків, доповнено таблицями, що містять розрахунки сум заниження податку на прибуток підприємств та ПДВ (для звітних періодів 2013 та 2014 рр.), що призвело до заниження сум податків, доповнено таблицями, що містять розрахунки сум заниження податку на прибуток підприємств та ПДВ (для звітних періодів 2013 та 2014 рр.) із наведенням зведених даних у ході перевірки КО сум податків.

Крім того, інформація яку відображено у цій частині форми акту (довідки) перевірки, не є остаточною. Тобто за необхідності контролюючий орган може навести опис інших відомостей, що стосуються перевірки КО (наприклад, про зустрічні перевірки, проведені заходи податкового контролю, опитування посадових осіб та/або працівників платників податків, які є сторонами контрольованих операцій, тощо).

У висновках акту про результати перевірки наводиться узагальнення виявлених порушень податкового законодавства з питань повноти нарахування і сплати податків під час здійснення КО з відображенням посилання на відповідні нормативно-правові акти, порушені платником податків. За відсутності таких порушень при складанні довідки про результати перевірки зазначається відповідна інформація.

Наказом № 912 визначено також процедуру підписання та отримання перевірки КО, яка майже не відрізняється від аналогічної процедури, встановленої для звичайних податкових документальних перевірок, зокрема, акт (довідка) складається у двох примірниках, підписується посадовими особами контролюючого органу, які проводили перевірку. Зазначений акт реєструється у контролюючому органі, який проводив перевірку.

При цьому деякі відмінності все ж існують, а саме:

- строк складення акту (довідки) зараховується до строку проведення перевірки КО (при звичайних документальних перевірках цей строк не враховується);

- акт (довідка) за результатами перевірки КО вручається або надсилається платнику податків протягом двох робочих днів з дати його (її) складення (реєстрації), а при звичайних документальних перевірках – у день підписання акту (довідки) (або відмови від підписання).

Заперечення до акту (довідки) про результати перевірки КО подаються платником податків та розглядаються контролюючим органом у порядку, встановленому Податковим кодексом.

Контрольні питання для перевірки знань за темою:

1. У чому полягає дискусійність поняття «податковий механізм»?
2. Через призму яких підходів розглядається категорія «податковий механізм»?
3. Перелічіть функції податкового механізму.
4. Дайте характеристику функцій планування і регулювання.
5. В чому полягає виконання фіскальної і перерозподільчої функції податкового механізму?
6. Як виконання функції консультування впливає на діяльність суб'єктів господарювання?
7. Перелічіть основні елементи податкового механізму.
8. В чому полягає неоднозначність, щодо виокремлення елементів податкового механізму?
9. Охарактеризуйте податкове планування і прогнозування.
10. Висвітліть особливості податкового регулювання як елементу податкового механізму.
11. В чому полягає суть податкового контролю?
12. Перелічіть найбільш типові форми податкових пільг.
13. В чому полягає основна мета податкового регулювання?
14. Назвіть законодавчо-нормативні документи, якими регулюється сфера оподаткування.
15. Які види планування розрізняють в залежності від періоду дії?

Тести

1. Оберіть функції, які є характерними для податкового механізму нашої держави:
 - а) розпорядження;
 - б) збереження;
 - в) накопичення;
 - г) консультування.
2. Функція управління – це:
 - а) організація діяльності державних органів, які безпосередньо

відповідають за формування процесу управління податковою системою країни;

б) організація діяльності фінансових і податкових органів щодо визначення на заданий часовий період економічно обґрунтованого розміру надходжень податків у відповідний бюджет і мобілізації своїх зусиль для збільшення цих надходжень;

в) організація діяльності фінансових і податкових органів з оцінки результатів зміни податкового законодавства та оперативного втручання в процес забезпечення доходної частини бюджету, а також з надання платникам податків відстрочок, розстрочок, податкових кредитів та по застосуванню платниками податків пільг, відрахувань, звільнень та інших преференцій;

г) організація діяльності податкових, правоохоронних та інших органів по примусовому виконанню обов'язків платників податків.

3. Суть функції консультування полягає в:

а) організації діяльності податкових та інших органів щодо доведення до платників податків інформації про діючі податки і збори, порядок їх обчислення, терміни сплати та іншої, необхідної їм для своєчасного і повного виконання своїх обов'язків;

б) організації діяльності фінансових і податкових органів по роз'ясненню платникам податків положень податкового законодавства, практичне застосування яких викликає у них труднощі;

в) організації діяльності податкових органів у реєстрації платників податків і контролю за їх фінансово-господарською діяльністю, в організації діяльності податкових і правоохоронних органів з виявлення та припинення порушень податкового законодавства;

г) організації діяльності податкових, правоохоронних та інших органів по примусовому виконанню обов'язків платників податків.

4. До відмінностей між складовими податкового механізму на макро- і мікроекономічному рівнях відносять:

а) суб'єктом реалізації податкового механізму на макроекономічному рівні є держава, а на мікроекономічному рівні – господарюючий суб'єкт;

б) суб'єктом управління на макроекономічному рівні є податкові доходи бюджетної системи, а на мікроекономічному рівні – сукупність податкових зобов'язань і податкових платежів платника податків;

в) об'єктом реалізації податкового механізму на макроекономічному рівні є держава, а на мікроекономічному рівні – господарюючий суб'єкт;

г) об'єктом управління на макрорівні є господарюючий суб'єкт.

5. До елементів податкового механізму відносять:

а) податкове регулювання, податкове планування і прогнозування, податкове право, податковий контроль;

б) податкову (фінансову) інформацію, податковий облік, податковий аналіз, податкове регулювання, податкове планування і прогнозування, податкове право, податковий контроль;

в) фінансову інформацію, податковий облік, податковий аналіз, податкове планування і прогнозування, податкове право, податковий контроль;

г) податкову інформацію, податкове регулювання, податкове планування і прогнозування, податкове право, податковий контроль.

6. Під податковою інформацією розуміють:

а) відображення у відповідному порядку всіх процесів, що відбуваються, для отримання повної і достовірної інформації;

б) сукупність відомостей і даних, які створені або отримані суб'єктами інформаційних відносин у процесі діяльності і необхідні для реалізації завдань та функцій, покладених на контролюючі органи в сфері оподаткування;

в) заснований на прогнозних параметрах процес визначення найбільш ефективних напрямків руху і оптимізації обсягу, складу й структури вхідних і вихідних податкових потоків на майбутній рік і (або) перспективу, державою чи господарюючим суб'єктом;

г) процес детальної розробки способів реалізації податкових планів, формування та введення при необхідності нових та коригування діючих податкових режимів, спрямованих на реалізацію цінової, фіскальної, регулюючої і контрольної функцій податків, які отримали кількісне і якісне відображення в бюджетно-податкових завданнях, цільових установках та податкової концепції на конкретний період часу.

7. Податковий облік – це:

а) сукупність відомостей і даних, які створені або отримані суб'єктами інформаційних відносин у процесі діяльності і необхідні для реалізації завдань та функцій, покладених на контролюючі органи в сфері оподаткування;

б) відображення у відповідному порядку всіх процесів, що відбуваються, для отримання повної і достовірної інформації;

в) заснований на прогнозних параметрах процес визначення найбільш ефективних напрямків руху і оптимізації обсягу, складу й структури вхідних і вихідних податкових потоків на майбутній рік і (або) перспективу, державою чи господарюючим суб'єктом;

г) процес детальної розробки способів реалізації податкових планів, формування та введення при необхідності нових та коригування діючих податкових режимів, спрямованих на реалізацію цінової, фіскальної, регулюючої і контрольної функцій податків, які отримали кількісне і якісне відображення в бюджетно-податкових завданнях, цільових установках та податкової концепції на конкретний період часу.

8. Податкове регулювання як система економічних заходів оперативного втручання в хід відтворювальних процесів побудоване на наступних принципах:

а) економічна обґрунтованість;

б) фінансова забезпеченість;

в) дисбаланс інтересів; г) правова обґрунтованість.

9. До найбільш типових форм податкових пільг належать:

- а) застосування підвищеної податкової ставки;
- б) списання збитків;
- в) безстрокова розстрочка податкових платежів;
- г) повне або часткове звільнення від оподаткування прибутку, доходу або іншого об'єкта оподаткування.

10. Основні завдання внутрішнього податкового контролю полягають у:

- а) оптимальному підході до ведення податкових розрахунків;
- б) мінімізації податкових зобов'язань;
- в) своєчасному і належному заповненні всіх реєстрів податкової звітності, декларацій і проміжних розрахунків податкових платежів та забезпеченні достовірності бухгалтерського і податкового обліку;
- г) уникненні від сплати податків.

11. Податкове регулювання – це:

- а) процес детальної розробки способів реалізації податкових планів, формування та введення при необхідності нових та коригування діючих податкових режимів, спрямованих на реалізацію цінової, фіскальної, регулюючої і контрольної функцій податків, які отримали кількісне і якісне відображення в бюджетно-податкових завданнях, цільових установах та податкової концепції на конкретний період часу;

- б) заснований на прогнозних параметрах процес визначення найбільш ефективних напрямків руху і оптимізації обсягу, складу й структури вхідних і вихідних податкових потоків на майбутній рік і (або) перспективу, державою чи господарюючим суб'єктом;

- в) відображення у відповідному порядку всіх процесів, що відбуваються, для отримання повної і достовірної інформації;

- г) особливий елемент системи вироблення і прийняття рішень.

12. В основу внутрішнього податкового контролю покладені такі організаційно-економічні принципи:

- а) лобіювання інтересів платника;

- б) конфіденційність результатів податкового контролю для їх аналізу з боку державних податкових та митних адміністрацій та банків;

- в) аналітичність та змістовність звіту з внутрішнього податкового контролю для встановлення закономірностей потоку грошових коштів;

- г) лобіювання інтересів держави.

13. Податкова амністія – це:

- а) звільнення особи, яка вчинила податкове правопорушення, від штрафних санкцій;

- б) повне звільнення від сплати податків на певний період часу;

- в) виділення окремих складових частин із загального об'єкта оподаткування з метою зменшення на їхню величину об'єкта при нарахуванні

та сплаті податку;

г) повне або часткове звільнення від сплати податків.

14. Податкові канікули – це:

а) виділення окремих складових частин із загального об'єкта оподаткування з метою зменшення на їхню величину об'єкта при нарахуванні та сплаті податку;

б) вис д цільового податкового кредиту для стимулювання інвестиційної та інноваційної діяльності;

в) повне звільнення від сплати податків на певний період часу;

г) звільнення особи, яка вчинила податкове правопорушення, від штрафних санкцій.

Розділ 2. ПОРЯДОК ПРОВЕДЕННЯ ПОДАТКОВОГО КОНТРОЛЮ ПРИ НАРАХУВАННІ ТА СПЛАТІ ПОДАТКІВ

ТЕМА 4. ПОДАТКОВИЙ ОБЛІК ПРЯМИХ ПОДАТКІВ

План

4.1 Облік податку на прибуток

4.2 Облік податку з доходів фізичних осіб

4.1 Платниками податку на прибуток є:

- резиденти;

- суб'єкти господарювання, юридичні особи, які провадять господарську діяльність, як на території України так і за її межами, за виключенням: бюджетних установ, громадських об'єднань, політичних партій, релігійних, благодійних організацій, пенсійних фондів метою яких не може бути одержання і розподіл прибутку серед засновників, членів органів управління і пов'язаних з ними осіб, а також серед працівників таких організацій;

- суб'єкти господарювання, які застосовують спрощену систему оподаткування;

- для резидентів, центральний орган виконавчої влади веде реєстр всіх платників, у разі якщо установи та організації не є платниками податку то вони звільняються від сплати податку на прибуток тільки після реєстрації таких підприємств у реєстрі неприбуткових організацій;

- НБУ та управитель фонду, операції з нерухомістю, який здійснює діяльність відповідно до ЗУ «Про фінансово-кредитні механізми і управління майном при будівництві житла та операціях з нерухомістю;

- Нерезиденти;

- юридичні особи, які утворені в будь-якій організаційно-правовій формі та отримують доходи із джерелом походження з України, за винятком установ та організацій, що мають дипломатичні привілеї згідно із міжнародними договорами України;

- постійні представництва нерезидентів, які отримують доходи із України або виконують агентські функції стосовно таких нерезидентів, при цьому постійне представництво повинно стати на облік до податкових органів до початку своєї роботи.

Об'єктом оподаткування є прибуток із джерелом походження з України та за її межами які визначаються шляхом корегування, тобто збільшення або зменшення фінансового результату до оподаткування, тобто прибутку або збитку визначеного у фінансовій звітності підприємства відповідно до національних положень стандартів БО або міжнародних стандартів фінансової звітності на різниці, які виникають відповідно до положень третього розділу податкового кодексу України, при цьому податкові різниці визначають тільки ті платники податку на прибуток, які мають дохід більше 20-ти млн. грн. на рік.

Базова ставка податку на прибуток становить 18%, під час провадження страхової діяльності юридичних осіб резидентів одночасно із базовою ставкою встановлюється у податковому кодексі ставки у таких розмірах:

- 3% за договорами страхування визначеними у п. 141.1.2;
- 0% за договорами довгострокового страхування життя, договорами добровільного медичного страхування та договорами страхування у межах недержавного пенсійного забезпечення зокрема договорів страхування додаткової пенсії.

Для нерезидентів застосовуються ставки:

- 0%
- 4%
- 6%
- 12%
- 15%
- 20%

Для застосування цих ставок доходами нерезидента є проценти, дисконтні доходи, що сплачуються на користь нерезидента; дивіденди, які сплачуються резидентом; роялті; фрахт та доходи від інжинірингу; лізингова/орендна плата, що вноситься резидентами або постійними представництвами на користь нерезидента - лізингодавця/орендодавця за договорами оперативного лізингу/оренди; доходи від продажу нерухомого майна, розташованого на території України, яке належить нерезиденту, у тому числі майна постійного представництва нерезидента; прибуток від здійснення операцій з продажу або іншого відчуження цінних паперів, деривативів або інших корпоративних прав; доходи, отримані від провадження спільної діяльності на території України, доходи, одержані від діяльності у сфері розваг (крім діяльності з проведення лотереї).

Для провадження букмекерської діяльності з випуску та проведення лотереї азартних ігор одночасно із базовою ставкою встановлюється ставка у розмірі 10% від доходу отриманого від діяльності з випуску та проведення лотереї та азартних ігор з використанням гральних автоматів та 18% від доходу отриманого від букмекерської діяльності, азартних ігор у т.ч. казино.

Звітними періодами для платників податку на прибуток є календарний квартал і рік.

Річний податковий (звітний) період застосовують:

- новостворені платники податку на прибуток;
- виробники сільськогосподарської продукції, визначеної ст. 209 ПКУ;
- підприємства, у яких річний дохід від будь-якої діяльності (за вирахуванням непрямих податків), визначений за правилами бухгалтерського обліку за попередній річний податковий (звітний) період, не перевищує 20 млн. грн.

До доходу включають дохід (виручку) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), інші операційні доходи, фінансові доходи та інші доходи.

Квартальний податковий (звітний) період застосовують платники податку на прибуток, у яких річний бухгалтерський дохід (за вирахуванням непрямих

податків) за попередній річний звітний період перевищує 20 млн. грн. Тож такі суб'єкти господарювання повинні будуть у 2016 році скласти декларації з податку на прибуток за квартал, півріччя, три квартали та рік (наростаючим підсумком).

Зауважимо, якщо платник податку на прибуток ліквідується, то останнім податковим (звітним) періодом вважають період, на який припадає дата ліквідації (пп. 137.4.3 ПКУ). Тут все лишається без змін.

Аванс з податку на прибуток мають сплачувати лише платники податку на прибуток, які у звітному році звітуватимуть поквартально. Розмір авансу – 2/9 від податку на прибуток, нарахованого у декларації за три квартали звітного року.

Розрахунок авансового внеску подається платником податку у податковій декларації за три квартали звітного року. Визначена в розрахунку сума авансових внесків вважається узгодженою сумою грошових зобов'язань. У разі якщо платник податків не сплачує узгоджену суму авансових внесків з податку на прибуток підприємств протягом строків, визначених цим Кодексом, такий платник податків притягується до відповідальності у вигляді штрафу в розмірах, визначених статтею 123 цього ПКУ

Різниці, на які проводиться корегування, фінансового результату, розрахованому на підставі національних положень стандартів БО:

1. Різниці щодо амортизації необоротних активів:

у цьому разі збільшення фінансового результату відбувається на:

- суму нарахованої амортизації ОЗ або нематеріальних активів відповідно до правил БО;

- суму оцінки та втрат від зменшення корисності ОЗ та нематеріальних активів включених до витрат відповідно до правил БО;

- залишкову вартість окремого об'єкта ОЗ або нематеріальних активів визначених до правил БО у разі ліквідації або продажу такого об'єкта;

у цьому разі зменшення фінансового результату відбувається на:

- суму розраховано амортизації та нематеріальних активів відповідно до правил податкового законодавства;

- суму дооцінки та вигід від відновлення корисності ОЗ та нематеріальних активів в межах попередньо-віднесених до витрат уцінки та втрат від зменшення корисності ОЗ або нематеріальних активів відповідно до правил БО;

- залишкову вартість окремого об'єкта ОЗ або нематеріальних активів визначену з урахуванням норм податкового законодавства у разі ліквідації або продажу такого об'єкта.

2. Різниці щодо формування резервів та забезпечень:

у цьому разі збільшення фінансового результату відбувається на:

- суму витрат на формування резервів та забезпечень для відшкодування майбутніх витрат крім забезпечень на відпустки працівників та інші виплати, пов'язані з оплатою праці та резервів, розрахованих відповідно до правил БО;

у цьому разі зменшення фінансового результату відбувається на суму:

- витрат (крім забезпечень на відпустки та резерву сумнівних боргів), які відшкодовують за рахунок резервів та забезпечень сформованих відповідно до правил БО;

- корегування, тобто зменшення резервів та зобов'язань для відшкодування майбутніх витрат на яку збільшився фінансовий результат до оподаткування згідно до правил БО.

3. Різниці при здійсненні фінансових операцій.

у цьому разі зменшення фінансового результату відбувається на:

- суму доходів у вигляді дивідендів, які підлягають виплаті іншим платникам;

- суму від'ємного значення об'єкта оподаткування минулих звітних періодів;

- суму оцінки на інструменти власного капіталу, пере класифікованих у фінансові зобов'язання;

у цьому разі збільшення фінансового результату відбувається на суму:

- суму перевищення звичайних цін над договірною вартістю реалізованих товарів, робіт та послуг;

- суму перевищення договірної вартості придбаних товарів, робіт, послуг над звичайною ціною при здійсненні контрольованих операцій;

- суму втрат від інвестицій в асоційовані дочірні та спільні підприємства розрахованих а методом участі у капіталі;

- суму втрат по нарахуванню % на користь нерезидента;

- суму % та дооцінки врахованих у фінансовому результаті до оподаткування на інструменти власного капітал, пере класифіковані у фінансові зобов'язання.

4.2 Платниками податку є:

- фізична особа - резидент, яка отримує доходи як з джерела їх походження в Україні, так і іноземні доходи;

- фізична особа - нерезидент, яка отримує доходи з джерела їх походження в Україні;

- податковий агент.

Податковий агент щодо податку на доходи фізичних осіб – це юридична особа (її філія, відділення, інший відокремлений підрозділ), само зайнята особа, представництво нерезидента - юридичної особи, які незалежно від організаційно-правового статусу та способу оподаткування іншими податками та/або форми нарахування (виплати, надання) доходу (у грошовій або негрошовій формі) зобов'язані нараховувати, утримувати та сплачувати податок, передбачений ПКУ, до бюджету від імені та за рахунок фізичної особи з доходів, що виплачуються такій особі, вести податковий облік, подавати податкову звітність податковим органам та нести відповідальність за порушення його норм в порядку.

Базою оподаткування є загальний оподатковуваний дохід. Загальний оподатковуваний дохід – це будь-який дохід, який підлягає оподаткуванню, нарахований (виплачений, наданий) на користь платника податку протягом

звітнього податкового періоду.

У разі використання права на податкову знижку базою оподаткування є чистий річний оподатковуваний дохід, який визначається за формулою:

$$Д_{ч.р.} = Дз - Зп, \quad (4.1)$$

де $Д_{ч.р.}$ - чистий річний оподатковуваний дохід;

$Дз$ - загальний оподатковуваний дохід;

$Зп$ - податкова знижка такого звітнього року.

За особливими правилами визначається база оподаткування ПДФО при отриманні доходів у будь-якій не грошовій формі та для коштів, надміру витрачених платником податку на відрядження або під звіт і не повернутих у встановлені законодавством строки.

У цих випадках базою оподаткування ПДФО є вартість такого доходу, розрахована за звичайними цінами, правила визначення яких встановлені ПКУ, помножена на коефіцієнт, який обчислюється за формулою:

$$K = \frac{100}{(100 - C_n)}, \quad (4.2)$$

де K - коефіцієнт; C_n - ставка податку, встановлена для таких доходів на момент їх нарахування

База оподаткування при нарахуванні доходів у вигляді винагороди за цивільно-правовими договорами за виконання робіт (надання послуг) визначається за формулою:

$$B = B - \epsilon CB, \quad (4.3)$$

де B - база оподаткування при нарахуванні доходів у вигляді винагороди за цивільно-правовими договорами за виконання робіт (надання послуг);

B - нарахована сума винагороди;

ϵCB - сума єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування.

База оподаткування доходів отриманих фізичною особою: - підприємцем від провадження господарської діяльності (крім осіб, що обрали спрощену систему оподаткування); - яка провадить незалежну професійну діяльність визначається за формулою:

$$B = Д - В, \quad (4.4)$$

де B - база оподаткування при нарахуванні доходів;

$Д$ - чистий оподатковуваний дохід, тобто різниця між загальним оподатковуваним доходом (виручка у грошовій та не грошовій формі);

$В$ - документально підтверджені витрати, які пов'язані з господарською діяльністю такої фізичної особи - підприємця.

До переліку витрат, безпосередньо пов'язаних з отриманням доходів, належать документально підтверджені витрати, що включаються до витрат операційної діяльності згідно ПКУ.

Податкова соціальна пільга застосовується до доходу, нарахованого на користь платника податку протягом звітного податкового місяця як заробітна плата (інші прирівняні до неї відповідно до законодавства виплати, компенсації та винагороди), якщо його розмір не перевищує суми, що дорівнює розміру місячного прожиткового мінімуму, діючого для працездатної особи на 1 січня звітного податкового року, помноженого на 1,4 та округленого до найближчих 10 гривень.

Облік ПДФО у системі оподаткування доцільно організувати за правилами, встановленими для бухгалтерського обліку з використанням бухгалтерських проведення.

Податкова знижка для фізичних осіб, які не є суб'єктами господарювання, - це документально підтверджена сума (вартість) витрат платника податку - резидента у зв'язку з придбанням товарів (робіт, послуг) у резидентів - фізичних або юридичних осіб протягом звітного року, на яку дозволяється зменшення його загального річного оподаткованого доходу, одержаного за наслідками такого звітного року у вигляді заробітної плати. Платник податку має право на податкову знижку за наслідками звітного податкового року. Підстави для нарахування податкової знижки із зазначенням конкретних сум відображаються платником податку у річній податковій декларації.

Контрольні питання для перевірки знань за темою:

1. Визначите платників податку з доходів фізичних осіб.
2. Що є об'єктом оподаткування податком з доходів фізичних осіб?
3. Як визначається база оподаткування з метою визначення податком з доходів фізичних осіб?
4. Які існують види ставок податку з доходів фізичних осіб?
5. Які застосовуються податкові соціальні пільги при нарахуванні та сплаті податку з доходів фізичних осіб?
6. До яких видів доходу застосовується податкова соціальна пільга?
7. Що є базою оподаткування податку з доходів фізичних осіб під час нарахування (надання) доходів у будь-якій не грошовій формі?
8. За яким алгоритмом визначається база оподаткування податку з доходів фізичних осіб при нарахуванні (наданні) доходів у будь-якій не грошовій формі?
9. Визначите платників податку на прибуток.
10. Що є об'єктом оподаткування податком на прибуток та податковою базою?
11. Як визначається прибуток з метою визначення податку на прибуток?
12. Які прийняті ставки податку на прибуток?
13. Які операції звільняються від оподаткування податком на прибуток?

14. Яким чином надаються пільги з податку на прибуток?
15. Розкрийте поняття «Дохід» у відповідності з нормами ПКУ.
16. Який склад доходів, що враховуються при обчисленні об'єкта оподаткування?

Тести

1. Платниками податку на прибуток є:
 - а) резиденти і нерезиденти;
 - б) юридичні, фізичні особи та неприбуткові установи у разі отримання прибутку від неосновної діяльності або доходів, що підлягають оподаткуванню;
 - в) суб'єкти господарювання - юридичні особи, які здійснюють господарську діяльність як на території України, так і за її межами;
 - г) суб'єкти господарювання України - юридичні та фізичні особи, які провадять господарську діяльність як на території України, так і за її межами.
2. Об'єктом оподаткування податком на прибуток є:
 - а) балансовий прибуток;
 - б) оподаткований прибуток;
 - в) доходи;
 - г) виручка.
3. Прибуток з метою визначення податку на прибуток визначається як:
 - а) різниця між сумою доходів, визначених за нормами П(С)БО та сумою витрат, визначених за правилами П(С)БО;
 - б) зменшення суми доходів на собівартість реалізованих товарів (робіт, послуг) та суму інших витрат звітного періоду;
 - в) різниця між сумою доходів звітного періоду та сумою виробничих, адміністративних, фінансових та інших витрат.
4. Ставка податку на прибуток після 01.01.2012р. становить:
 - а) 23%;
 - б) 19%;
 - в) 16%;
 - г) 21%.
5. Прибуток, який звільняється від оподаткування податком на прибуток при здійсненні наступних операцій:
 - а) прибуток, отриманий від зовнішньоекономічних операцій;
 - б) прибуток, отриманий від фінансової діяльності;
 - в) прибуток, отриманий від надання освітніх послуг дошкільних та загальноосвітніх навчальних закладів недержавної форми власності;
 - г) прибуток, отриманий від надання послуг неприбутковим установам.
6. Пільги з податку на прибуток надаються у вигляді:
 - а) звільнення від оподаткування;

- б) зменшення об'єкту оподаткування;
- в) застосування понижених ставок;
- г) всі відповіді правильні.

7. Пільги з податку на прибуток надаються:

- а) податковою службою;
- б) керівником податкового органу;
- в) головою Міської Ради;
- г) у відповідності із чинним законодавством.

8. Доходи, що враховуються при обчисленні об'єкта оподаткування, складаються з:

- а) операційних, фінансових, надзвичайних доходів та доходів від участі в капіталі;
- б) доходу від операційної діяльності та інших доходів;
- в) доходів від звичайної діяльності та надзвичайних доходів;
- г) доходів від реалізації товарів, продукції, робіт, послуг.

9. Об'єкт оподаткування податку з доходів фізичних осіб резидента є:

- а) загальний місячний (річний) оподатковуваний дохід;
- б) доходи з джерела їх походження в Україні, які остаточно оподатковуються під час їх нарахування (виплати, надання);
- в) іноземні доходи, тобто доходи (прибуток), отримані з джерел за межами України
- г) всі відповіді правильні.

10. База оподаткування податку з доходів фізичних осіб за загальними правилами є:

- а) чистий річний оподатковуваний дохід;
- б) загальний річний оподатковуваний дохід;
- в) річний прибуток;
- г) всі відповіді правильні.

11. Чистий річний оподатковуваний дохід для визначення податку з доходів фізичних осіб визначається:

- а) шляхом зменшення загального оподаткованого доходу на суми витрат, понесених суб'єктом господарювання у звітному році;
- б) шляхом зменшення загального оподаткованого доходу на суми податкової знижки звітного року;
- в) шляхом зменшення загального оподаткованого доходу на суми податків, нарахованих та сплачених суб'єктом господарювання у звітному році;
- г) шляхом зменшення загального оподаткованого доходу на суми податкової знижки звітного місяця

Завдання для практичних занять та самостійної роботи

Завдання 1

ТОВ "Глорія" у звітному кварталі відвантажило покупцю «А» пилососи на суму 24000 грн. та отримало передоплату від замовника «Б» за майбутню поставку пральних машин у сумі 30000 грн.

Собівартість пральних машин становить 18000 грн., пилососів - 12000 грн. ТОВ "Глорія" є платником податку на додану вартість.

Необхідно розрахувати податок на прибуток ТОВ "Глорія" за звітний квартал.

Завдання 2

ТОВ "Інтер" у звітному кварталі отримало передоплату в сумі 10800 грн. від замовника «В» за будівельно-монтажні роботи і виконало ремонтні роботи замовнику «С» на суму 8000 грн. Собівартість виконаних будівельно-монтажних робіт складає 6000 грн., ремонтних робіт - 5000 грн. ТОВ "Інтер" є платником податку на додану вартість.

Необхідно розрахувати податок на прибуток ТОВ "Інтер" за звітний квартал.

Завдання 3

МПП «Дельта» відвантажило товар першому покупцю на 25000 грн., другому покупцю - на 30000 грн. Надійшов на розрахунковий рахунок аванс від третього покупця в сумі 10000 грн. Нараховані банком відсотки за збереження коштів - 500 грн., за надане в оренду іншому підприємству майно отримано 250 грн. Собівартість реалізованого товару - 42000 грн., поточний ремонт виробничого обладнання - 5000 грн. Балансова вартість основних засобів на початок звітної періоду - 10000 грн. МПП «Дельта» є платником податку на додану вартість.

Необхідно розрахувати податок на прибуток МПП «Дельта» за звітний квартал.

Завдання 4

Необхідно визначити суму ПДФО від доходів приватного підприємця, який є платником єдиного податку 1 групи за умови, що дохід отриманий от впровадження підприємницької діяльності за поточний рік складає 187000 грн.

Завдання 5

Необхідно визначити суму ПДФО від доходів у вигляді безкоштовно отриманих товарів на суму 20000 грн. приватного підприємця, який є платником єдиного податку 3 групи за умови, що він: - є платником податку на додану вартість; - не є платником податку на додану вартість.

Завдання 6

Необхідно визначити суму ПДФО, яку потрібно утримати від доходів

фізичної особи на загальних умовах, якщо відомо:

- за поточний рік отримано доходу у вигляді заробітної плати – 21000 грн. без права застосування соціальної пільги;
- отримано проценти на поточний банківський рахунок, на який перераховується заробітна плата – 108 грн.
- отримано безоплатно товар вартістю 1500 грн.
- сплачено сума процентів за користування іпотечним житловим кредитом у розмірі 3800 грн.

ТЕМА 5. ПОДАТКОВИЙ ОБЛІК НЕПРЯМИХ ПОДАТКІВ

План

- 5.1 Облік мита
- 5.2 Облік податку на додану вартість
- 5.3 Облік акцизного податку

5.1 Засади організації, здійснення митної справи та регулювання економічних, організаційних, правових, кадрових та соціальних аспектів діяльності митної служби України здійснюється за допомогою «Митного Кодексу України».

Мито - це непрямий податок з товарів, що переміщуються через митний кордон України, тобто ввозяться, вивозяться або провозяться транзитом та який включається до ціни товару й сплачується за рахунок кінцевого споживача.

Розміри ставок та види митних платежів в Україні встановлюються відповідно до «Митного тарифу України».

«Митний тариф України» – система ставок митних платежів, за допомогою яких оподатковуються ввезені на митну територію України або вивезені за межі її території товари.

Мито сплачується як у валюті України, так і в іноземній валюті, що купується НБУ.

Мито – повністю вноситься до державного бюджету і сплачується митним органам.

До складу митної органів входять:

- державний митний комітет України;
- митниці України.

Виходячи з напрямку руху товарів в Україні застосовується:

- ввізне мито;
- вивізне мито.

Виходячи зі способу нарахування мито, буває:

- адвалорне;
- специфічне;
- комбіноване.

Адвалорне – мито, що нараховується у відсотках до митної вартості оподатковуваних товарів.

Специфічне – мито, що нараховується у встановленому грошовому розмірі до фізичного обсягу товару.

Комбіноване – мито, що об'єднує адвалорні та специфічні особливості митного оподаткування.

Виходячи зі ступеня заохочення імпорту, мито буває:

- преференційне;
- повне;
- пільгове.

Преференційне – мито, що встановлюється для створення особливо сприятливого режиму деяким державам при ввезенні товарів.

Пільгове це мито, що сприяє імпорту товарів із країн, з якими Україна уклала угод про вільну торгівлю.

Повне – мито, що застосовується до імпортованих товарів у всіх інших випадках.

Виходячи із принципу обмеження імпорту при ввезенні на територію України товарів, незалежно від інших видів мита застосовуються наступні види мита:

- спеціальне;
- антидемпінгове;
- компенсаційне;

Спеціальне – мито, що встановлюється для аналогічних товарів, що виробляються в Україні.

Антидемпінгове – мито, що захищає внутрішній ринок від ввозу товарів за демпінговими цінами.

Компенсаційне – мито, що застосовується для товарів, при виробництві яких у країні - виробнику мали місце державні дотації.

Платниками мита є:

- юридичні й фізичні особи, які здійснюють переміщення через митний кордон України товарів, що підлягають митному оподаткуванню згідно чинного законодавства.

Об'єктом оподаткування є або митна вартість імпортованих товарів або їх фізичний обсяг. Для визначення митної вартості валюта балансу перераховується у національну валюту за курсом НБУ на дату подання митної декларації.

При визначенні митної вартості до неї включають:

- ціна придбання товару, що зазначена у рахунку-фактурі;
- наступні фактичні витрати:

1) витрати на транспортування, розвантаження, перевантаження та страхування;

2) комісійні та брокерські;

3) плата за користування об'єктами інтелектуальної власності, що відноситься до даних товарів.

При визначенні митної вартості необхідно врахувати базисні умови поставки товарів, що використовуються залежно від способу перевезення товарів.

Від сплати мита звільняються:

- валюта України, іноземна валюта, цінні папери;
- транспортні засоби, що здійснюють регулярні міжнародні перевезення вантажів, багажу та пасажирів;
- предмети матеріально-технічного постачання та сировина, що вивозиться за межі митної території України для забезпечення виробничої діяльності українських або орендованих українським підприємствами суден, що ведуть морський промисел, а також продукція їхнього промислу, що ввозиться на митну територію України;
- товари, що виробляються на митній території України та ввозяться назад на цю територію без обробки, а також імпорتنі товари, що вивозяться назад за межі митної території України без обробки.

Для фізичних осіб при розрахунку мита застосовуються тільки повні ставки, але для них розширений перелік пільг:

- товари, що ввозяться на територію України загальною вартістю еквівалентною 10000 євро;
- предмети індивідуального користування за винятком транспортних засобів, що тимчасово ввозяться на територію України;
- предмети, що ввозяться при переселенні на постійне місце проживання до України;
- 200 сигарет або 50 сигар чи 250 грамів тютюну, або ці вироби в наборі загальною вагою, що не перевищує 250 грамів, 5 літрів пива, 2 літри вина, 1 літр міцних (із вмістом спирту більш як 22%) алкогольних напоїв із розрахунку на одну особу.

5.2 До платників ПДВ відносяться:

- особи, що провадять господарську діяльність та добровільно реєструються як платники податку;
- особи, які за останні 12 календарних місяців мають дохід що перевищує 1 млн. грн.;
- особи, які возять на митну територію України товари або отримують роботи від нерезидента для їх споживання та території України, крім фізичних осіб, які перевозять товари у розмірі безмитного оподаткування;
- особи, що провадять операції із постачання конфіскованого майна;
- особи, які відповідальні за внесення податку до бюджету щодо об'єктів оподаткування на залізниці.

Об'єктами оподаткування ПДВ є операції платників податку стосовно:

- постачання товарів, робіт, послуг на територію України, у тому числі операції щодо оплати вартості послуг за договорами операційної оренди;
- ввезення товарів на митну територію України або отримання робіт, які надаються нерезидентами для їх використання на території України;
- вивезення товарів за межі митної території України, або надання

послуг для їх споживання за межами митної території України.

Податкове зобов'язання – це загальна сума ПДВ, що була отримана або нарахована платником податку у звітному податковому періоді.

Податкові зобов'язання відображаються на кредиті 641 рахунку. Датою виникнення податкових зобов'язань є дата першої події: або дата відвантаження товарів, робіт, послуг, або дата зарахування грошових коштів.

Податковий кредит – це сума ПДВ, на яку платник податку має право зменшити свої податкові зобов'язання.

Податковий кредит відображається на дебеті 641 рахунку. Датою виникнення податкового кредиту є дата першої із подій або дата оприбуткування товарів, робіт, послуг, або дата перерахування грошових коштів.

У разі отримання платником кредитового сальдо на рахунку 641 (субрахунок ПДВ) дану суму необхідно сплатити до бюджету, дебетове сальдо на даному субрахунку відображає заборгованість бюджету перед підприємством. Для ведення бухгалтерського обліку оподатковуваних операцій використовуються додаткові рахунки 643 та 644, які не враховуються під час заповнення декларації з ПДВ.

643 – це податкові зобов'язання, 644 – це податковий кредит, данні рахунки застосовуються у випадках передоплат.

Таблиця 5.1 – Бухгалтерський облік з ПДВ

№ з/п	Зміст операції	Дт	Кт	Сума
<i>Приклад № 1</i>				
<i>Розрахунки з постачальниками за грошові кошти, перша подія – оприбуткування</i>				
1.1	Оприбутковано матеріал від постачальника на суму 120 грн. (у т.ч. ПДВ)	20	63	100,00
1.2	Відображаємо податковий кредит	641	63	20,00
2	Перераховано грошові кошти постачальнику за отримані матеріали	63	31	120,00
<i>Приклад № 2</i>				
<i>Розрахунки з постачальниками за грошові кошти, перша подія – передплата</i>				
1.1	Перерахована передплата постачальнику за матеріали у розмірі 180 грн. (у т.ч. ПДВ)	371	31	180,00
1.2	Відображаємо податковий кредит	641	644	30,00
2.1	Оприбуткований матеріал від постачальника в рахунок перерахованої передплати	20	63	150,00
2.2	Відображаємо ПДВ	644	63	30,00
3	Проводимо взаємозалік	63	371	180,00
<i>Приклад № 3</i>				

<i>Розрахунки з покупцями за грошові кошти, перша подія - відвантаження</i>				
1.1	Відвантажена продукція покупцям на суму 240 грн. (у т.ч. ПДВ)	36	70	240,00
1.2	Відображаємо податкові зобов'язання	70	641	40,00
2	Від покупця зараховані грошові кошти за відвантажену продукцію	31	36	240,00
<i>Приклад № 4</i>				
<i>Розрахунки з покупцями за грошові кошти, перша подія - передплата</i>				
1.1	Зарахована передплата від покупців за продукцію на суму 300 грн. (у т.ч. ПДВ)	31	681	300,00
1.2	Відображаємо податкові зобов'язання	643	641	50,00
2.1	Відвантажена продукція покупцям в рахунок отриманої попередньої плати	36	70	300,00
2.2	Відображаємо ПДВ	70	643	50,00
3	Проводимо взаємозалік	681	36	300,00

Продовження таблиці 5.1

1	2	3	4	5
<i>Приклад № 5</i>				
<i>Розрахунки за бартерними контрактами, перша подія - відвантаження</i>				
1.1	Відвантажена продукція покупцям згідно бартерного контракту №1 на суму 360 грн. (у т.ч. ПДВ)	36	70	360,00
1.2	Відображаємо податкові зобов'язання	70	641	60,00
2.1	Оприбутковано матеріал від постачальника згідно бартерного контракту №1	20	63	300,00
2.2	Відображаємо податковий кредит	641	63	60,00
3	Проводимо взаємозалік	63	36	360,00
<i>Приклад № 6</i>				
<i>Розрахунки за бартерними контрактами, перша подія - оприбуткування</i>				
1.1	Оприбутковані матеріали від постачальника згідно бартерного контракту №2 на загальну суму 420 грн. (у т.ч ПДВ)	20	63	350,00
1.2	Відображаємо податковий кредит	641	63	70,00
2.1	Відвантажена продукція покупцям згідно бартерного контракту №2 на суму 420 грн. (у т.ч. ПДВ)	36	70	420,00
2.2	Відображаємо податкові зобов'язання	70	641	70,00
3	Проводимо взаємозалік	63	36	420,00

В Україні розрахунок бази оподаткування здійснюється, як за вітчизняними так і за імпортованими товарами. За товарами, роботами, послугами,

які виробляються в Україні, база оподаткування розраховується виходячи із договірної вартості.

Договірна вартість розраховується за вільними та регульованими цінами з урахуванням акцизного податку, при цьому для розрахунку бази оподаткування із собівартості виключається ПДВ, який був нарахований під час оприбуткування товарно-матеріальних цінностей, робіт та послуг.

$$\sum \text{ПДВ} = \frac{\text{Собівартість} + \text{Прибуток}}{100\%} \times 20\% \quad (5.1)$$

Якщо товари є підакцизними:

$$\sum \text{ПДВ} = \frac{\text{Собівартість} + \text{Прибуток} + \text{Акцизний податок}}{100\%} \times 20\% \quad (5.2)$$

Для імпорتنних товарів базою оподаткування є договірна вартість таких товарів, але не менше митної вартості, яка зазначена у ввізній митній декларації з урахуванням акцизного податку та мита.

Для товарів, які оподатковуються і акцизним податком і митом:

$$\sum \text{ПДВ} = \frac{(\text{Митна вартість} + \text{Мито} + \text{Акцизний податок})}{100\%} \times 20\% \quad (5.3)$$

Якщо імпорتنні товари оподатковуються тільки митом:

$$\sum \text{ПДВ} = \frac{(\text{Митна вартість} + \text{Мито})}{100\%} \times 20\% \quad (5.4)$$

Якщо імпорتنні товари оподатковуються тільки акцизним податком:

$$\sum \text{ПДВ} = \frac{(\text{Митна вартість} + \text{Акцизний податок})}{100\%} \times 20\% \quad (5.5)$$

Всі інші товари розраховуються за наступною формулою:

$$\sum \text{ПДВ} = \frac{\text{Митна вартість}}{100\%} \times 20\% \quad (5.6)$$

Вартість імпорتنних товарів перераховується у гривні за валютним курсом НБУ, який діє на час виникнення податкових зобов'язань. До цієї ціни, при подальшій реалізації імпорتنних товарів в Україні додається націнка, яка також має у своєму складі ПДВ, тобто знову виникають податкові зобов'язання. При цьому ПДВ, який був нарахований під час проходження митного контролю відноситься до податкового кредиту платника.

5.3 Акциз – це непрямий податок, що включається до ціни товару та сплачується кінцевими споживачами.

Акцизний податок виконує фіскальну функцію поповнюючи бюджет та регулюючу функцію, що корегує попит та пропозицію на підакцизні товари. Механізм справляння акцизного товару встановлюється шостим розділом Податкового кодексу України та дуже схожий на механізм справляння ПДВ:

- обидва податки включаються до ціни товару;
- обидва податки сплачуються за рахунок кінцевого споживача.

Але між цими податками є різниця:

- у ПДВ об'єктом оподаткування є оборот від реалізації товарів, робіт та послуг, а у акцизного податку тільки оборот від реалізації товарів та послуг від електроенергії;

- ПДВ оподатковується усі види товарів, крім товарів для інвалідів, а акцизним податком тільки деякі види товарів.

До підакцизних товарів відносяться:

- спирт етиловий, спиртові дистиляти;
- алкогольні напої;
- пиво;
- тютюнові вироби та тютюн;
- нафтопродукти;
- скраплений газ;
- електрична енергія;
- автомобілі легкові;
- кузови до легкових автомобілів;
- причепа;
- напівпричепа;
- мотоцикли.

Платники податку:

- особа, яка виробляє підакцизні товари на митній території України, у тому числі із давальницької сировини;

- особа, яка ввозить підакцизні товари на митну територію України, крім фізичних осіб, що ввозять товари в обсягах, що не підлягають митному оподаткуванню;

- особа, яка реалізує конфісковані підакцизні товари;
- оптовий постачальник електричної енергії;
- виробники електричної енергії, які мають ліцензію на право здійснення підприємницької діяльності з виробництва електричної енергії і продають її поза оптовим ринком електричної енергії;

- особи, суб'єкти господарювання роздрібною торгівлі, які здійснюють реалізацію підакцизних товарів.

Об'єктами оподаткування є операції з:

- реалізації вироблених в Україні підакцизних товарів;
- реалізації або передачі в межах одного підприємства підакцизних товарів з метою власного споживання, промислової переробки своїм

працівникам, а також здійснення внесків підакцизними товарами до зареєстрованого капіталу;

- ввезення підакцизних товарів на митну територію України;
- реалізація конфіскованих підакцизних товарів.

При розрахунку акцизного податку застосовуються адвалорні ставки, специфічні та адвалорні і специфічні одночасно.

У разі обчислення податку із застосуванням адвалорних ставок сума акцизного податку розраховується, як:

$$O \times A \quad (5.7)$$

O – обсяг реалізації без ПДВ та без акцизного податку;

A – адвалорна ставка у %.

Якщо у разі обчислення податку із застосуванням специфічних ставок, то сума акцизного податку дорівнює:

$$K \times A \quad (5.8)$$

K – фактична кількість реалізованого підакцизного товару;

A – ставка акцизного податку у гривнях.

Якщо специфічна ставка розраховується у євро то сума акцизного податку дорівнює:

$$K \times \epsilon \times A \quad (5.9)$$

ϵ – курс євро-гривні на перший день кварталу, в якому була проведена операція з реалізації підакцизних товарів.

У разі обчислення податку із застосуванням одночасно адвалорних та специфічних ставок сума акцизного податку дорівнює:

$$A_1 + A_2 \quad (5.10)$$

A_1 – сума податку, розрахована за адвалорною ставкою;

A_2 – сума податку розрахована за специфічною ставкою.

Для суб'єктів господарювання роздрібною торгівлі сума акцизного податку дорівнює:

$$O_{\text{ПДВ}} \times A \quad (5.11)$$

O – обсяг реалізації з ПДВ;

A – ставка акцизного податку для суб'єктів роздрібною торгівлі.

Датою виникнення податкових зобов'язань з акцизного податку для товарів, що були вироблені на митній території України є дата їх відвантаження незалежно від цілей та напрямів використання таких товарів.

Датою виникнення податкових зобов'язань у разі ввезення підакцизних товарів на митну територію України є дата подання митної декларації або дата нарахування такого податкового зобов'язання у визначеному законодавством порядку.

Контрольні питання для перевірки знань за темою

1. Які операції не є об'єктом оподаткування ПДВ?
2. Дайте визначення поняття «податковий кредит з ПДВ».
3. Дайте визначення поняття «податкове зобов'язання з ПДВ».
4. Визначить дату виникнення податкових зобов'язань з ПДВ.
5. Визначить дату виникнення податкового кредиту з ПДВ.
6. Які операції підлягають оподаткуванню за нульовою ставкою?
7. Які операції з підакцизними товарами звільняються від оподаткування?
8. Які передбачені податковим законодавством ставки оподаткування акцизним податком?
9. Що є базою оподаткування акцизним податком?
10. Визначите дату виникнення податкових зобов'язань стосовно акцизного податку.
11. Визначите порядок і строки сплати акцизного податку.
12. Охарактеризуйте види мита
13. Які методи визначення митної вартості існують при численні мита?
14. Що є базою числення мита при здійсненні експортно-імпортних операцій?
15. Хто є платниками мита при перетині товарів через митний кордон України?

Тести

1. Об'єктом оподаткування ПДВ є :
 - а) операції з реалізації товарів, робіт, послуг, місце постачання яких розташоване на митній території України;
 - б) дохід від операцій з реалізації товарів, робіт, послуг;
 - в) звичайна вартість придбаних товарів, робіт, послуг;
 - г) операції з реалізації товарів, робіт, послуг, проведені як на території України так і за її межами.
2. Датою виникнення податкових зобов'язань по ПДВ з постачання товарів є:
 - а) дата зарахування коштів на рахунок платника;
 - б) дата оприбуткування готівки в касу платника;
 - в) дата відвантаження продукції;
 - г) будь-яка з подій, що сталася раніше: дата зарахування коштів на рахунок платника або дата відвантаження продукції.
3. Датою виникнення права на податковий кредит з ПДВ є:
 - а) дата списання коштів з рахунку платника;
 - б) дата підписання акту про виконання робіт, надання послуг;
 - в) дата оприбуткування товарно-матеріальних цінностей;

г) будь-яка з подій, що сталася раніше.

4. Податковий кредит з ПДВ - це:

- а) кредит банку, одержаний для сплати податків;
- б) відстрочка податкових платежів;
- в) суми ПДВ, сплачені (нараховані) платником податку за придбані товарно-матеріальні цінності, роботи, послуги;
- г) сума витрат, на яку зменшується дохід фізичної особи.

5. Дата виникнення податкових зобов'язань з ПДВ у разі експорту товарів є:

- а) дата оформлення товарної накладної продавця на відпуск товару покупцю;
- б) дата оформлення митної декларації;
- в) дата, яка виникла першою – дата сплати або дата відвантаження товару;
- г) дата сплати продавцю – нерезиденту.

6. База оподаткування митом:

- а) звичайна вартість переміщуваних через державний кордон товарів, відносно яких нараховується мито;
- б) контрактна вартість переміщуваних через державний кордон товарів, відносно яких нараховується мито;
- в) митна вартість переміщуваних через державний кордон товарів, відносно яких нараховується мито;
- г) всі відповіді правильні.

7. Ставки мита визначаються:

- а) Податковим кодексом України;
- б) Митним кодексом України;
- в) Органами державної митної служби;

8. Об'єктами оподаткування акцизним податком є:

- а) обсяги вироблених підакцизних товарів на митній території України;
- б) обсяги ввезення підакцизних товарів на митну територію України;
- в) обсяги реалізації підакцизних товарів на митній території України;
- г) всі відповіді правильні.

9. Не є об'єктами оподаткування акцизним податком:

- а) вивезення підакцизних товарів платником податку за межі митної території України;
- б) здійснення підприємством внесків до статутного капіталу у вигляді власно виробленої підакцизної продукції;
- в) передача виробником підакцизної продукції своїм працівникам з метою власного споживання;
- г) обсяги та вартість втрачених підакцизних товарів (продукції), що

перевищують встановлені норми втрат.

10. У разі обчислення акцизного податку із застосуванням адвалорних ставок базою оподаткування є:

а) вартість реалізованого товару (продукції), виробленого на митній території України, за встановленими виробником мінімальними роздрібними цінами без ПДВ та з урахуванням акцизного податку;

б) вартість реалізованого товару (продукції), виробленого на митній території України, за встановленими виробником максимальними роздрібними цінами з урахуванням ПДВ та акцизного податку;

в) вартість реалізованого товару (продукції), виробленого на митній території України, за встановленими виробником максимальними роздрібними цінами без ПДВ та з урахуванням акцизного податку

г) вартість реалізованого товару (продукції), виробленого на митній території України, за встановленими виробником максимальними роздрібними цінами без ПДВ та без акцизного податку.

Завдання для практичних занять та самостійної роботи

Завдання 1

Підприємство “Алегро” є платником ПДВ і здійснює продаж товарів, як на митній території України, так і за її межами.

У звітному періоді продано товарів на суму 167 517 грн., у тому числі відвантажено на експорт товарів на загальну суму 141 523 грн.

У цьому самому періоді підприємство придбало товари на суму 32 104 грн., у тому числі ПДВ, медпрепарати першої необхідності на суму 620 грн., крім того ПДВ та бензин для легкового автомобіля, який належить директору, на суму 6 300 грн., крім того ПДВ.

Необхідно визначити суму ПДВ, що підлягає сплаті до бюджету або відшкодуванню.

Завдання 2

Фармацевтичне підприємство «Допомога», що має пільгу з ПДВ, у звітному періоді відвантажило продукції: - закладам освіти на суму 10000 грн., у тому числі оплата за рахунок бюджетних коштів становить 7 000 грн., яку буде проведено у наступному звітному періоді

; - аптекам на суму 50 000 грн.;

- лікарням – 105 000 грн., у тому числі оплата за рахунок бюджетних коштів, яку проведено у попередньому звітному періоді, становить 75 000 грн. У цьому звітному періоді були:

- здійснені витрати на закупівлю сировини -126 000 грн., у тому числі ПДВ;

- здійснені витрати на електроенергію - 6 000 грн., у тому числі ПДВ;

- відвантажені медикаменти як благодійна допомога дитячому садочку на суму 3 000 грн.;

- здійснені витрати на організацію та проведення прийомів – 2400 грн., у тому числі ПДВ.

Необхідно визначити суму ПДВ, що підлягає сплаті до бюджету або відшкодуванню у звітному податковому періоді.

Завдання 3

На підставі наведених даних необхідно визначити суму ПДВ, що підлягає сплаті до бюджету або відшкодуванню за умови проведення наступних господарських операцій підприємством «Норма».

Вихідні дані:

1. Проведена попередня оплата постачальнику - неплатнику ПДВ за товари, що підлягають відвантаженню в наступному періоді у розмірі 20000 грн.

2. Повернені частково товари покупцями, реалізовані в минулому періоді, за продажною вартістю 1800 грн., у тому числі ПДВ. Собівартість товару - 800 грн.

3. Отримані товари по імпорту на суму 3000 дол. США. Курс - 25 грн. за 1\$ США. Митний збір - 100 грн., мито - 10%. Сплачений ПДВ при імпорті.

4. Отриманий рахунок і податкова накладна за придбані в Україні товари на суму 3000 грн., у тому числі ПДВ.

5. Відвантажені товари резидентам на суму 39000 грн., у тому числі ПДВ. Собівартість товарів - 21000 грн.

6. Реалізовані товари на експорт в Угорщину за контрактною вартістю 3000 євро за курсом 27 грн./євро. Собівартість реалізації 30000 грн. Митні платежі - 5000 грн.

7. Придбані невиробничі основні фонди на суму 24000 грн., у тому числі ПДВ. Податкова накладна є.

8. Отримані товари на суму 20000 грн., крім того ПДВ, в рахунок раніше наданого авансу (див. операцію 1).

Завдання 4

Необхідно розрахувати суму акцизного податку, що сплачується при імпорті банкового пива у кількості 10000 шт. ємністю 0,5 л за ціною 0,3 долара США за одиницю на умовах постачання франко-кордон, вміст алкоголю 4,6 %. Курс долара США на момент митного оформлення дорівнював 25,0 грн. за 1 долар США.

Завдання 5

Компанія придбала за кордоном два легкових автомобіля: один новий і один, що був у користуванні 3 роки.

Вартість кожного автомобіля – 4000 доларів США, об'єм циліндрів двигуна – 1500 куб. см.

На дату розмитнення курс 1 доларів США становив 25,0 грн., курс 1 євро – 27 грн. Крім того, за транспортування, перевантаження та страхування кожного автомобіля додатково сплачено 400 доларів США.

Необхідно визначити суму податків та зборів, що має сплатити компанія під час розмитнення автомобілів, якщо ставка мита на момент розвантаження становила 0,2% митної вартості, акцизний податок – 0,2 євро (за 1500 куб. см.)

ТЕМА 6. ПОДАТКОВИЙ ОБЛІК ІНШИХ ПОДАТКІВ

План

- 6.1 Облік податку на нерухоме майно, відмінного від земельної ділянки
- 6.2 Облік транспортного податку
- 6.3 Спрощена система оподаткування
- 6.4 Екологічний податок

6.1 Платник податку – це фізична або фізична особа, у тому числі не резиденти, які є власниками об'єктів житлової або нежитлової нерухомості.

Якщо об'єкт житлової або нежитлової нерухомості перебуває у спільній частковій власності кількох осіб, то платником податку є кожна з цих осіб за належну їй частку.

Якщо об'єкт житлової та нежитлової нерухомості перебуває у спільній сумісній власності кількох осіб, не був поділений на частки, то платником податку є одна з таких осіб, що була визначена за їх згодою, якщо інша не встановлена судом.

Об'єктом оподаткування є об'єкт житлової або нежитлової нерухомості у т.ч. його частка

Не являються об'єктом оподаткування:

- об'єкти, що перебувають у власності державної влади та органів місцевого самоврядування, що повністю утримуються за рахунок відповідного державного або місцевого бюджету;
- будівлі дитячих будинків сімейного типу;
- гуртожитки;
- об'єкти житлової нерухомості, що належать дітям сиротам та дітям інвалідам;
- об'єкти житлової нерухомості, що використовуються суб'єктом господарювання малого та середнього бізнесу;
- будівлі промисловості (виробничі корпуси, цехи складські приміщення);
- будівлі та споруди сільськогосподарських товаровиробників.

Базою оподаткування є загальна площа об'єкта житлової та нежитлової нерухомості

База оподаткування об'єктів житлової нерухомості у т.ч. їх часток, що перебувають у власності фізичної особи зменшуються:

- для квартир незалежно від кількості на 60 м^2
- для житлового будинку незалежно від їх кількості на 120 м^2
- для різних типів об'єктів житлової нерухомості на 180 м^2

Таке зменшення надається один раз за кожен базовий звітний період, крім того застосовуються пільги для об'єктів житлової та нежитлової нерухомості, які знаходяться у власності фізичних та юридичних осіб, релігійних організацій, які зареєстровані у встановленому законом порядку та використовуються для забезпечення діяльності релігійною організацією

передбаченою відповідними положеннями.

Пільги для фізичних осіб не надаються на:

- об'єкти оподаткування, якщо площа об'єктів перевищує 5-ти кратний розмір неоподаткованої площі затвердженої рішенням місцевої влади;
- об'єкти, що використовуються з метою одержання доходів.

Ставка податку для об'єктів житлової та нежитлової нерухомості не може перевищувати 2% від розміру мінімальної заробітної плати, що встановлена на перше січня звітного року, обчислення суми податку з об'єктів, що перебувають у власності фізичних осіб здійснюється контролюючим органом.

Податкове повідомлення-рішення про сплату податку надсилається платником до першого липня року, що настає за звітним роком.

Податкове зобов'язання а звітний рік сплачується фізичними особами протягом 60-ти днів з дня вручення податкового повідомлення-рішення, юридичними особами авансовими внесками щокварталу до 30 числа місяця, що наступає за звітним кварталом, які відображаються у річній податковій декларації.

Платники податку юридичні особи самостійно обчислюють суму податку станом на 01 січня звітного року і до 1-го лютого цього ж року подають контролюючому органу за місцем знаходження об'єктів оподаткування декларацію з розбивкою річної суми рівними частками поквартально.

Новостворене підприємство подає декларацію протягом 30-ти календарних днів з дня виникнення права власності, а податок сплачується починаючи з місяця у якому виникло право власності на такий об'єкт.

6.2 Платниками транспортного податку є фізичні та юридичні особи у т.ч. нерезиденти, які мають зареєстровані в Україні власні легкові автомобілі, що є об'єктами оподаткування.

Об'єктами оподаткування є легкові автомобілі, які використовувались до 5-ти років, та мають об'єм циліндрів двигуна понад 3000 кубічних сантиметрів

Ставка податку встановлюється на календарний рік у розмірі 25 000 грн. за кожен легковий автомобіль, що є об'єктом оподаткування

Під час обчислення суми податку для фізичних осіб здійснюється податковим органом, податкове повідомлення-рішення про сплату надсилається до першого липня звітного року.

Сплата по придбаним об'єктам сплата податку починається з місяця, у якому виникло право власності на такий об'єкт. Органи внутрішніх справ зобов'язані до першого квітня надавати податковим органам необхідні відомості для розрахунку податку.

Платники податку юридичні особи самостійно обчислюють суму податку на перше січня звітного року і до 20-го лютого подають податковому органу декларацію, з розбивкою річної суми поквартально.

По об'єктам оподаткування, що були придбані протягом року декларація подається протягом місяця з дня виникнення права власності на такий об'єкт, а податок сплачується починаючи з місяця, у якому виникло право власності на

такий об'єкт.

Транспортний податок сплачується фізичними особами протягом 60-ти днів з дня вручення податкового повідомлення рішення, юридичними особами сплачується авансовими внесками щокварталу до 30-го числа місяця, що настає за звітним кварталом.

У разі переходу права власності на об'єкт оподаткування від одного власника до іншого, протягом звітного року, податок обчислюється попереднім власником за період з першого січня цього до початку того місяця у якому він втратив право власності на зазначений об'єкт оподаткування, а новим власником починаючи з місяця у якому він набув право власності на цей об'єкт.

Податковий орган надсилає повідомлення рішення новому власнику після отримання інформації про перехід права власності.

6.3 Спрощена система оподаткування – це особливий механізм справляння податку, що встановлює заміну сплати окремих податків та зборів на сплату єдиного податку.

Ставка єдиного податку для юридичних осіб передбачена в розмірі:

– 3 або 5 відсотків суми доходу у разі сплати Податку на додану вартість;

– 5 або 7 відсотків суми доходу, у разі, якщо підприємство не є платником податку на додану вартість.

До переліку змін можна віднести наступні фактори:

– після змін єдиний податок розраховується від доходу, а не від обсягу реалізації або виручки;

– платники податків розділені на 6 груп, в залежності від: кола покупців, чисельності найманих працівників, обсягу доходу і т.д.;

– збільшено розміри максимального доходу за рік;

– свідоцтво платника оформляється як безстрокове;

– введений ряд видів діяльності, які заборонені на єдиному податку.

Ставки податків для юридичних осіб передбачені в таблиці 6.1.

Таблиця 6.1

Ставки податків для юридичних осіб

База оподаткування та ставки	2015р.	2016 р.
1 група	Мінімальна заробітна плата. Ставка – до 10% мінімальної заробітної плати (до 121,8 грн), встановлюють місцеві ради. ЄСВ – 34,7 % бази нарахування або 422,65 грн.	Мінімальна заробітна плата. Ставка – до 10% мінімальної заробітної плати (до 137,8 грн.), встановлюють місцеві ради. ЄСВ – 22 % бази нарахування або 303,16 грн.
2 група	Мінімальна заробітна плата. Ставка – до 20 % мінімальної заробітної плати (243,6 грн.), встановлюють місцеві ради.	Мінімальна заробітна плата. Ставка – до 20 % мінімальної заробітної плати (275,6 грн.), встановлюють місцеві ради.

	ЄСВ – 34,7 % бази нарахування або 422,65 грн.	ЄСВ – 22 % бази нарахування або 303,16 грн.
3 група	Дохід : Ставка : 2 % доходу – з ПДВ, 4 % доходу – без ПДВ ЄСВ – 34,7 % МЗП або 422,65 грн.	Дохід : Ставка : 3 % доходу – з ПДВ, 5 % доходу – без ПДВ ЄСВ – 22 % МЗП або 303,16 грн.
4 група	0,09 - 1,35 % нормативно-грошової оцінки 1 га. землі (залежно від виду земель)	0,16 – 5,4 % нормативно-грошової оцінки 1 га. землі (залежно від виду земель)

Новостворені суб'єкти малого підприємництва, які надали до державної податкової служби за місцем їх реєстрації заяву на право застосування спрощеної системи оподаткування, вважаються платниками єдиного податку з того кварталу, в якому проведено їх державну реєстрацію.

Згідно з п. 1.2 глави 1 постанови № 637 небанківською фінансовою установою є юридична особа, яка відповідно до Закону № 2664 надає одну чи кілька фінансових послуг та внесена до Державного реєстру фінансових установ в установленому законодавством України порядку.

До небанківських фінансових установ належать кредитні (спілки, ломбарди, лізингові компанії, довірчі товариства, страхові компанії, установи накопичувального пенсійного забезпечення, інвестиційні фонди і компанії та інші юридичні особи, виключним видом діяльності яких є надання фінансових послуг.

Главою 1 розділу XIV Податкового кодексу встановлено правові засади застосування спрощеної системи оподаткування, обліку та звітності, а також справляння єдиного податку.

Види діяльності, які не дозволяють юридичним особам перебувати на спрощеній системі оподаткування, наведено у п. 291.5 ст. 291 Податкового кодексу.

Податковим законодавством не встановлено обмежень для юридичних осіб — платників єдиного податку третьої групи щодо укладання договору з небанківською установою про надання послуг з переказу коштів від фізичних осіб.

Перелік видів діяльності, здійснення яких не дозволяє юридичним особам перебувати на спрощеній системі оподаткування, наведено у п. 291.5 ст. 291 Податкового кодексу.

Обмеження щодо застосування спрощеної системи оподаткування, передбачене вищезазначеним підпунктом, стосується фінансових установ. Дане положення не поширюється на юридичних осіб — суб'єктів господарювання, які за своїм правовим статусом не є фінансовими установами, але надають послуги з лізингу інтелектуальної власності.

Юридичні особи, що не є фінансовими установами, які займаються лізингом інтелектуальної власності та подібних продуктів, крім творів, захищених авторськими правами, мають право бути платниками єдиного податку третьої групи, якщо ними виконуються інші умови застосування спрощеної системи оподаткування.

Відповідно до пп. 2 п. 292.1 ст. 292 Податкового кодексу для юридичної особи — платника єдиного податку доходом є будь-який дохід, включаючи дохід представництв, філій, відділень такої юридичної особи, отриманий протягом податкового (звітного) періоду в грошовій формі (готівковій та/або безготівковій), матеріальній або нематеріальній формі.

Згідно із пп. 291.5.1.3 пп. 291.5.1 п. 291.5 ст. 291 Податкового кодексу не можуть бути платниками єдиного податку третьої групи суб'єкти господарювання (юридичні особи), які здійснюють виробництво, експорт, імпорт, продаж підакцизних товарів. До підакцизних товарів належать, зокрема, легкові автомобілі (п. 215.1 ст. 215 Кодексу).

Проте зазначене обмеження щодо перебування на спрощеній системі оподаткування залежить від виду економічної діяльності.

Таким чином, юридична особа — платник єдиного податку третьої групи має право здійснити операцію із продажу транспортного засобу, який обліковувався на її балансі.

При цьому відповідно до п. 292.2 ст. 292 Податкового кодексу при продажу основних засобів юридичними особами — платниками єдиного податку дохід визначається як сума коштів, отриманих від продажу таких основних засобів.

Якщо основні засоби продано після їх використання протягом 12 календарних місяців з дня введення в експлуатацію, дохід визначається як різниця між сумою коштів, отриманою від продажу таких основних засобів, та їх залишковою балансовою вартістю, що склалася на день продажу.

Залишилися чинним норми, щодо звільнення від обов'язку застосування РРО платниками єдиного податку:

- першої групи;
- другої і третьої груп (фізичні особи – підприємці) незалежно від обраного виду діяльності, обсяг доходу яких протягом календарного року не перевищує 1 000 000 гривень.
- Базою оподаткування, для платників четвертої групи є нормативна грошова оцінка 1 га сільськогосподарських угідь, з урахуванням коефіцієнта індексації визначеного на перше січня звітного року.

Ставки єдиного податку для платників першої та другої груп

Ставки для четвертої групи встановлюються від нормативної оцінки земель:

- для ріллі, сіножатей та пасовищ 0,45%;
- для ріллі, сіножатей та пасовищ розташованих у гірських районах 0,27%.
-

6.4 Відповідно п. 1.57 ст.14 ПКУ екологічний податок - загальнодержавний обов'язковий платіж, що справляється з фактичних обсягів викидів у атмосферне повітря, скидів у водні об'єкти забруднюючих речовин, розміщення відходів, фактичного обсягу радіоактивних відходів, що тимчасово зберігаються їх виробниками, фактичного обсягу утворених радіоактивних відходів та з фактичного обсягу радіоактивних відходів, накопичених до 1

квітня 2009 року.

Відповідно до ст.240 ПКУ платниками податку є суб'єкти господарювання, юридичні особи, що не провадять господарську (підприємницьку) діяльність, бюджетні установи, громадські та інші підприємства, установи та організації, постійні представництва нерезидентів, включаючи тих, які виконують агентські (представницькі) функції стосовно таких нерезидентів або їх засновників, під час провадження діяльності яких на території України і в межах її континентального шельфу та виключної (морської) економічної зони здійснюються:

- викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря стаціонарними джерелами забруднення;
- скиди забруднюючих речовин безпосередньо у водні об'єкти;
- розміщення відходів (крім розміщення окремих видів (класів) відходів як вторинної сировини, що розміщуються на власних територіях (об'єктах) суб'єктів господарювання);
- утворення радіоактивних відходів (включаючи вже накопичені);
- тимчасове зберігання радіоактивних відходів їх виробниками понад установлений особливими умовами ліцензії строк.

При цьому суб'єкти господарювання, які розміщують на власних територіях (об'єктах) виключно відходи як вторинну сировину, не є платниками податку за розміщення відходів.

Ставки екологічного податку встановлено статтями 243 — 248 ПКУ.

За податковими зобов'язаннями з екологічного податку, що виникнуть у виробників електроенергії на теплоелектроцентралях та ТЕС з 01.01.2015 р. до 31.12.2015 р. включно, ставки податку становлять 75% від ставок, передбачених статтями 243 — 246 ПКУ.

За скиди забруднюючих речовин у ставки та озера ставки податку збільшуються у 1,5 разу. За розміщення відходів на звалищах, які не забезпечують повного виключення забруднення атмосферного повітря або водних об'єктів, ставки податку за розміщення відходів у спеціально відведених для цього місцях чи на об'єктах збільшуються у 3 рази. Також передбачено застосування коефіцієнта до ставок податку, який встановлюється залежно від місця (зони) розміщення відходів у навколишньому природному середовищі:

- у межах населеного пункту або на відстані менш як 3 км від таких меж -3;
- на відстані від 3 км і більше від меж населеного пункту - 1.

Фактичні обсяги за кожним видом забруднюючої речовини визначаються самостійно платниками екологічного податку в тоннах.

Складання та подання звітності

Порядок подання податкової звітності та сплати податку визначено ст. 250 ПКУ, відповідно до якої базовий податковий (звітний) період з екологічного податку дорівнює календарному кварталу.

Платники податку складають податкові декларації за встановленою формою, подають їх протягом 40 календарних днів, що настають за останнім календарним днем податкового (звітного) кварталу, до контролюючих органів та сплачують податок протягом 10 календарних днів, що настають за останнім

днем граничного строку подання податкової декларації (п. 250.2 ст. 250 ПКУ).

У випадку коли місце подання податкових декларацій не збігається з місцем перебування на податковому обліку платника податку, якому в установленому порядку видано дозвіл на викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря стаціонарними джерелами, спеціальне водокористування та розміщення відходів, до контролюючого органу, в якому такий платник перебуває на обліку, подаються протягом 40 календарних днів, що настають за останнім календарним днем податкового (звітного) періоду, копії відповідних податкових декларацій.

Податкова декларація екологічного податку за IV квартал 2015 р. та наступні податкові періоди подається за новою формою, затвердженою наказом № 715.

Наведемо приклад. Підприємство здійснило розміщення відходів у межах населеного пункту. Заповнюємо Додаток 3 до Податкової декларації екологічного податку.

В наведеній таблиці 5:

- 246.2.003 — помірно небезпечні відходи;
- 246.2.004 — малонебезпечні відходи;
- коефіцієнт 3 — за місце розміщення відходів у навколишньому природному середовищі в межах населеного пункту або на відстані менш як 3 км від таких меж (п. 246.5 ст. 246 Податкового кодексу).

Таблиця 5

Розрахунок № 3. За розміщення відходів у спеціально відведених для цього місцях чи на об'єктах

№ в/п	Код відходів	Об'єкт оподаткування	Ставка податку	Коефіцієнт	Коефіцієнт	Величина (к.3х к.4 х к.5 х к.6)
4	Податкове зобов'язання за звітний (податковий) період (р. 4.1 + р. 4.2 +...)					198,18
4.1	246.2.003	5	8,14	3	1	122,1
4.2	246.2.004	8	3,17	3	1	76,08

За даними додатків складається Податкова декларація екологічного податку (табл.6).

Таблиця 6

Податкова декларація екологічного податку

№ з/п	Показник	Величина
4	Податкове зобов'язання з екологічного податку за:	X
4.1	Викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря стаціонарними джерелами забруднення (сума рядків 4 додатків 1)	122,73
4.1.1	Різниця (сума різниці між рядками 5.1 та 5.2 додатків 1)	—
4.1.2	Штраф (сума рядків 7 додатків 1)	—
4.1.3	Пеня (сума рядків 8 додатків 1)	—
4.2	Скиди забруднюючих речовин безпосередньо у водні об'єкти	223,26

	(сума рядків 4 додатків 2)	
4.2.1	Різниця (сума різниці між рядками 5.1 та 5.2 додатків 2)	—
4.2.2	Штраф (сума рядків 7 додатків 2)	—
4.2.3	Пеня (сума рядків 8 додатків 2)	—
4.3	Розміщення відходів у спеціально відведених для цього місцях чи на об'єктах (сума рядків 4 додатків 3)	198,18
4.3.1	Різниця (сума різниці між рядками 5.1 та 5.2 додатків 3)	—
4.3.2	Штраф (сума рядків 7 додатків 3)	—
4.3.3	Пеня (сума рядків 8 додатків 3)	—
4.4	Утворення радіоактивних відходів (включаючи вже накопичені) та/або тимчасове зберігання радіоактивних відходів їх виробниками понад установлений особливими умовами ліцензій строк (сума рядків 4 додатків 4, 5, 6)	—
4.4.1	Різниця (сума різниці між рядками 5.1 та 5.2 додатків 4, 5, 6)	—
4.4.2	Штраф (сума рядків 7 додатків 4, 5, 6)	—
4.4.3	Пеня (сума рядків 8 додатків 4, 5, 6)	—

Контрольні питання для перевірки знань за темою

1. Розкрийте елементи плати за землю (платники, об'єкт і база оподаткування, ставки, пільги тощо).
2. Розкрийте елементи збору за першу реєстрацію транспортного засобу (платники, об'єкт і база оподаткування, ставки, пільги тощо).
3. Які застосуються податкові пільги при нарахуванні та сплаті фіксованого сільськогосподарського податку?
4. Який податковий період є для нарахування фіксованого сільськогосподарського податку?
5. Які існують особливості сплати фіксованого сільськогосподарського податку до бюджету?
6. Для яких суб'єктів господарювання запроваджується спрощена система оподаткування, обліку та звітності?
7. Що є виручкою від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) при сплаті єдиного податку при спрощеній системі оподаткування?
8. Що є виручкою від реалізації основних засобів при сплаті єдиного податку при спрощеній системі оподаткування?
9. Визначте платників єдиного податку при спрощеній системі оподаткування.
10. Визначте податкові пільги, які мають суб'єкти малого підприємництва при застосуванні спрощеної системи оподаткування?
11. Наведіть порядок сплати єдиного податку суб'єктами малого підприємництва.

Тести

1. Платниками єдиного податку не можуть бути юридичні особи:
 - а) суб'єкти господарювання, в статутному капіталі яких сукупність частин

тих, що належать юридичним особам, які є платниками єдиного податку, дорівнює 25%;

б) суб'єкти господарювання, в статутному капіталі яких сукупність частин тих, що належать юридичним особам, які є платниками єдиного податку, дорівнює 15%;

в) суб'єкти господарювання, в статутному капіталі яких сукупність частин тих, що належать юридичним особам, які не є платниками єдиного податку, дорівнює або перевищує 25%;

г) суб'єкти господарювання, в статутному капіталі яких сукупність частин тих, що належать юридичним особам, які не є платниками єдиного податку, дорівнює або перевищує 15%.

2. Базою оподаткування єдиним податком для платника - юридичної особи є:

а) дохід у вигляді різниці між сумою коштів, отриманих від продажу основних засобів, і їх залишковою вартістю;

б) виручка від продажу основних засобів;

в) дохід у вигляді різниці між сумою коштів, отриманих від продажу основних засобів, і їх первісною вартістю;

г) дохід у вигляді різниці між сумою коштів, отриманих від продажу основних засобів, та сумою нарахованого зносу основних засобів на момент продажу.

3. Базою оподаткування єдиним податком для платника - юридичної особи є:

а) виручка від продажу товарів, робіт, послуг, яка отримана впродовж податкового (звітного) періоду;

б) дохід, отриманий впродовж податкового періоду в грошовій формі;

в) дохід, отриманий впродовж податкового періоду в будь-якій формі;

г) дохід, отриманий впродовж податкового періоду в безготівковій формі.

4. До бази оподаткування єдиним податком платника - юридичної особи не включаються:

а) суми позик, отриманих від юридичних та фізичних осіб, які не повернуті на кінець звітного періоду;

б) вартість безоплатно отриманих впродовж звітного періоду товарів (робіт, послуг);

в) сума отриманої винагороди посередника в разі надання ним послуг за посередницькими договорами;

г) сума кредиторської заборгованості, по якій минув термін позовної давності.

5. До бази оподаткування єдиним податком платника – фізичної особи не включаються:

а) пасивні доходи у вигляді відсотків, дивідендів, роялті, страхові виплати і відшкодування;

б) вартість безоплатно отриманих впродовж звітнього періоду товарів (робіт, послуг);

в) сума отриманої винагороди посередника в разі надання ним послуг за посередницькими договорами;

г) сума кредиторської заборгованості, по якій минув термін позовної давності.

б. Фізичні особи - платники єдиного податку є платниками:

а) податку на доходи фізичних осіб в частині доходів, які отримані в результаті господарської діяльності фізичної особи і обкладені єдиним податком;

б) збору за здійснення деяких видів підприємницької діяльності;

в) збору на розвиток виноградарства, садівництва і хмелярства;

г) земельного податку за земельні ділянки, які не використовуються ними для здійснення господарської діяльності

Завдання для практичних занять та самостійної роботи

Завдання 1

Підприємство - платник 4 групи єдиного податку та ПДВ. У звітному податковому кварталі підприємство продає об'єкт основних засобів за 500000 грн. Потрібно визначити суму єдиного податку у звітному податковому періоді у зв'язку із продажем об'єкта основних засобів, якщо відомо:

- первісна вартість об'єкта 400000 грн.

- знос на дату продажу – 100000 грн.

- виручка, яка надійшла на банківський рахунок підприємства у звітному періоді від покупця – 400000 грн.

Завдання 2

Підприємство - платник єдиного податку 3 групи та ПДВ у звітному податковому періоді здійснював такі операції:

1) Отримав плату від покупців за реалізовані товари на загальну суму 10000 грн., за які не розрахувався з постачальникам протягом трьох років (придбання було здійснено у постачальника – платника ПДВ);

2) отримав передплату від покупців за майбутню поставку товарів у сумі 12000 грн.;

3) Безкоштовно отримав роботи з ремонту обладнання на суму 6000 грн. Потрібно визначити суму єдиного податку у звітному податковому періоді.

Завдання 3

Підприємство - платник 4 групи єдиного податку та ПДВ.

У звітному податковому кварталі підприємство отримало безоплатно

обладнання. Звичайна ціна верстата — 20 000 грн. (без ПДВ). У цьому же кварталі обладнання було продано покупцю за 26 000 грн.

Від покупця надійшла оплата у цьому же місяці у сумі 15000 грн. Також у звітному податковому кварталі реалізовані товари на 10000 грн., собівартість яких 7000 грн., однак оплата за реалізовані товари не надійшла.

Потрібно розрахувати суму єдиного податку у звітному податковому періоді.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Адаптація податкового законодавства України до законодавства Європейського Союзу // [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://www.minfin.gov.ua/control/publish/article/main?art_id=60655&cat_id=428
2. Адміністрування податків[текст] Навч. посіб. / Т. В. Калінеску, В. О. Корецька-Гармаш, В. В. Демидович - К.: «Центр учбової літератури», 2013. - 290 с.
3. Андрущенко В. Л., Данілов О. Д. Податкові системи зарубіжних країн. – К.: Комп'ютерпрес, 2004. – 240 с.
4. Андрущенко В. Податкова держава: генезис, концепція, еволюція. // Світ фінансів. - №3. – 2008. – С.7-14.
5. Андрущенко В.Л. Адміністрування податків і платежів: предмет і метод дослідження // Збірник наукових праць Академії ДПС України. – 2002. - № 4. – С. 76-78.
6. Андрущенко В.Л. Економічні та позаекономічні аспекти оподаткування / В.Л. Андрущенко, Ю.І. Ляшенко // Фінанси України. – 2005. - №1. – С.36-44.
7. Андрущенко В.Л. Фіскальне адміністрування як наука і мистецтво // Фінанси України. – 2003. - № 6. – С. 27-35.
8. Аронов А.В. Налоги и налогообложение. / А.В.Аронов, В.А.Кашин. – М., 2009. – 576 с.
9. Артюх О.В. Бухгалтерський облік (для не облікових спеціальностей): Навч. посібн. – Одеса: ОНЕУ, 2012. – 305 с.
10. Балдич Н.І. Проблеми асиметричної інформації в податковому регулюванні та шляхи їх вирішення. // Електронне фахове видання. №2. – 2009. http://www.academy.gov.ua/ej/ej10/doc_pdf/baldych.pdf
11. Бойчук Р.М. Погашення податкового боргу в контексті податкового кодексу України / Р.М. Бойчук, С.М.Васильченко. // Вісник Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника. – 2011. - №2. – С.16-21.
12. Бухгалтерський облік: Підручник. – Одеса: Атланта, 2013. – 486 с.
13. Бюджетна підтримка та податкове стимулювання національної економіки України: монографія / за заг. ред. Л.Л. Тарангул; Нац. унів-т ДПС України. – Ірпінь, К.: Фенікс, 2012. – 532 с.
14. Бюджетний кодекс України. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу:zakon.rada.gov.ua/go/2456-17
15. Вакулич І. П. Податкове адміністрування та ефективність податкової системи / І. П. Вакулич // Фінанси України. – 2003. – № 2. – С. 54–59.
16. Вдовиченко А. М. Оцінка ефективності заходів податкового стимулювання: основні теоретичні підходи та їх реалізація щодо національної економіки / А.М. Вдовиченко, В.В. Жовнер, М.С. Онуфрик. – Ірпінь : НДІ фінансового права, 2013. – 48 с.
17. Взаємовідносини у системі «підприємство – державна податкова служба»: формування механізмів та напрями розвитку [Текст]: монографія / О. Є. Кузьмін [та ін.] ; Нац. ун-т «Львів. Політехніка». - Л.: Міські інформаційні

системи, 2012. - 217 с.

18. Войнаренко М.П., Пухальська Г.В. Податковий облік і аудит: підручник / М.П. Войнаренко, Г.В. Пухальська // Серія «Альма-матер». – К.: ВЦ «Академія», 2009. – 376 с.

19. Волощук М. Г. Податкове право: навч. посіб. / М. Г. Волощук, М. В. Менджул ; Закарпат. держ. ун-т, Терит. від-ня Асоц. платників податків України у Закарпат. обл. – Ужгород : Вид-во Олександрії Гаркуші, 2012. – 141 с. 196

20. Воронкова О. М. Посилення протидії ухиленню від оподаткування в системі податкового адміністрування / О. М. Воронкова // Зб. наук. праць Нац. ун-тудерж. податкової служби України: електронне фахове видання. – 2011. – № 2. – С. 41–51 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://archive.nbu.gov.ua/ejournals/zpnudps/2011_2/pdf/11vomota.pdf.

21. Воронкова О. М. Теоретико-методологічні засади ефективності податкового менеджменту / О. М. Воронкова // Екон. вип. ун-ту : зб. наук. праць. – Переяслав-Хмельницький : ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький ДПУ імени Григорія Сковороди». – 2011. – Вип. 17/1. – С. 198–202.

22. Гаруст Ю.В. Вітчизняний історичний досвід здійснення контролю за справлянням податків та інших обов'язкових платежів // Право і безпека. – Харків, 2005. – №4/1. – С.109–112.

23. Голов С.Ф. Примари гармонізації / С.Ф. Голов // Удосконалення обліку, аналізу і звітності у сучасних умовах глобалізаційних процесів у світовій економіці: Науковий вісник Ужгородського університету. – Ужгород. 2010р. – Серія: Економіка. – Спец. Вип.29(ч.1). – С. 389.

24. Господарський кодекс України № 436 від 16.0 р. (Відомості Верховної Ради України, 2003, № 18, № 19-20, № 21-22, ст.144), (в редакції, що діє з 05.07.2012 р.) // [Електронний ресурс]. - режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua>

25. Греца С.М. Теоретичні аспекти визначення поняття адміністрування податку на додану вартість. /С.М.Греца. //Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. -№8. – 2014. – С.74-76.

26. Дем'яненко М.Я. Щодо уніфікації бухгалтерського і податкового обліку/ М.Я. Дем'яненко // Реформування обліку, звітності та аудиту в системі АПК України: стан та перспективи. Частина I. Проблеми адаптації бухгалтерського обліку АПК України до міжнародних правил та вимог / За ред. П.Т. Саблука, М.Я. Дем'яненка, В.М. Жука. – К.: Інститут аграрної економіки, 2003. – С. 9.

27. Десятнюк О. М. Дискусійні питання щодо принципів податкової системи та фіскальної політики держави / О. М. Десятнюк, Б. О. Галин // Галицький економічний вісник. – 2007. – № 1. – С. 100–105. 197

28. Електронний кабінет платника податків. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу:<http://kpp.minrd.gov.ua/Publish/PublishedApp.aspx>

29. Єфименко Т. І.Податки в інституційній системі сучасної економіки [Текст] / Т.І. Єфименко; Нац. акад. наук України, Ін-т економіки та прогнозування. - К. : Ін-т економіки та прогнозування, 2011. - 687 с.

30. Закон України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні» № 996-XIV від 16.07.99 р. (в редакції, що діє з 22.12.2011 р.) // [режим доступу] : zakon2.rada.gov.ua.
31. Захарченко В.І. Взаимодействие систем финансового, управленческого и налогового учёта / В.І. Захарченко // Ринкова економіка: сучасна теорія і практика управління. Сучасні проблеми аналізу, обліку та аудиту на українських підприємствах: Наукові праці економіко-правового факультету. Одеський національний університет ім. І.І. Мечнікова. – Одеса. 2008. – Т. 11, вип. 22. – С. 5 – 11.
32. Іванов Ю.Б. Фактори соціально-економічної ефективності податкового регулювання рівня життя населення. //Ю.Б.Іванов, Г.В.Назаренко. / Проблеми економіки. - №2. – 2010. – С.22-28.
33. Інструкція по застосуванню Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій. Затверджена Наказом Міністерства Фінансів України № 291 від 30.11.99 р // [Електронний ресурс]. - режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua>.
34. Конституція України від 28.06.1996 р. (Відомості Верховної Ради України, 1996, № 30, ст. 141) // [Електронний ресурс]. - режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua>.
35. Крисоватий А.І. Планування та прогнозування податкових надходжень: навч. посіб. / А.І. Крисоватий, А.Я. Кізіма, В.В. Маслій ; Терноп. нац. екон. ун-т, ф-т фінансів. – Т.: ТНЕУ, 2011. – 260 с.
36. Крисоватий А.І. Податковий менеджмент: навч. посіб. / А.І. Крисоватий, А. Я. Кізіма ; Терноп. акад. нар. госп-ва. Ін-т фінансів. – Т.: Карт-бланш, 2004. – 308 с.
37. Крупельницька І.Г. Звітність підприємств. Навч. посіб. Київ, изд-во: «Центр учбової літератури» 2012, 232 [Електронний ресурс]. - режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua>.
38. Крючкова Н. М. Механізм податкового регулювання економічного розвитку України / Н.М. Крючкова // Вісник Одеського національного університету. – 2009. - Том 14, Вип. 15: Сер. «Економіка». [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://dspace.onu.edu.ua:8080/handle/123456789/259>
39. Левицька С.О., Лебедзевич Я.В., Осадча О.О. Звітність підприємств: Підручник. – Острог: НУ “Острозька академія”, 2012. – 230 с.
40. Максимова В.Ф. Артюх О.В. Взаємозв'язок облікових підсистем: методологічний аспект: Монографія. – Одеса: ОНЕУ, 2012. – 187с.
41. Мельник В. М. Механізм прямого оподаткування у фінансовій теорії / В. М. Мельник, Г. Л. Пенякова// Фінанси України. – 2009. –№ 5. – С. 66–77. 79. Мельник В.М. Генеза теорій податків / В.М. Мельник // Фінанси України. – 2004.- №8. – С.42-53.
42. Мельник В. М. Оподаткування: наукове обґрунтування та організація процесу: [монографія] / В. М. Мельник; НАН України, ДУ «Ін-т економіки та прогнозування». - К.: Комп'ютерпрес, 2006. - 277 с. 201
43. Молдован О. Податки і збори: менше не завжди краще / О. Молдован// Економічна правда. - [Електронний ресурс] – Режим доступу:

<http://www.epravda.com.ua/publications/2010/11/15/256310/>

44. Обмеження щодо проведення перевірок суб'єктів господарювання. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу:<http://sfs.gov.ua/baneryi/podatkovizmini-2015/obmejennya/> 202

45. Офіційний сайт Державної казначейської служби України. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу:www.treasury.gov.ua

46. Піддубна Д. Класифікація державних органів та їх повноважень у сфері податкового обліку // Право України, №6 – 2010. - с. 45.

47. Податкова політика України: стан, проблеми та перспективи : моногр. / П. В. Мельник та ін.; ред. З. С. Варналій ; Держ. податкова адміністрація України, Нац. ун-т держ. податкової служби України, Н.-д. центр з проблем оподаткування. – К.: Знання України, 2008. – 675 с.

48. Податковий індекс асоціації. <http://www.eba.com.ua/uk/abouteba/indices/tax-index> 107. Податковий кодекс України – [Електронний ресурс]. – Режим доступу:zakon.rada.gov.ua/go/2755-17

49. Податковий кодекс України № 2755 від 02.12.2010 р. (Відомості Верховної Ради України, 2011, № 13-14, № 15-16, № 17, ст.112) // [Електронний ресурс]. - режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua>.

50. Порядок ведення реєстру виданих та отриманих податкових накладних. Затверджено наказом ДПАУ № 1002 від 24.12.2010 р.: [Електронний ресурс]. - режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua>.

51. Порядок обліку платників податків і зборів. Наказ Міністерства фінансів України від 09.12.2011 р. №1588. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу:<http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z1562-11>

52. Про внесення змін до Податкового кодексу України у зв'язку з проведенням адміністративної реформи: закон України від 04.07.2013 № 404-204 VII - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/404-18/print1377768389270278>.

53. Про затвердження форми податкової накладної та Порядку заповнення податкової накладної. Наказ Міністерства фінансів України № 1379 від 01.11.2011 р.: [Електронний ресурс]. - режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua>.

54. Пушкар М.С. Креативний облік (створення інформації для менеджерів): Монографія. / М.С. Пушкар // Тернопіль. Карт-бланш, 2006. – 334 с.

55. Ручкіна В.М. Податкова культура в інституціональному аспекті розвитку податкової системи України. // В.М.Ручкіна. - Збірник наукових праць Національного університету державної податкової служби України. -- № 1. – 2013. – С.197-205.

56. Словінська Л. Г. Методологічне, методичне та організаційне забезпечення складання податкової звітності в Україні // Фінанси України. - 2010. - №1 – с. 165.

57. Соколовська, А. М. Основи теорії податків: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / А. М. Соколовська. - К.: Кондор, 2010. - 326 с.

58. Степанова Д.С.Проблематика адміністрування податків у фінансовій теорії / Д. С. Степанова // Науковий вісник Одеського національного

економічного університету. Всеукраїнська асоціація молодих науковців. – № 11 (219). - 2014.– С. 121-134.

59. Тишковська Н.Л. Податкова система в Україні: історико-правові аспекти становлення/ Н. Л. Тишковська // Трипільська цивілізація . - 2012. - № 7. - С. 78-84.

60. Тропіна В.Б. Фіскальне забезпечення реалізації соціальної функції держави в Україні: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня д-ра екон. наук: спец. 08.00.08 «Гроші, фінанси і кредит» / В.Б. Тропіна. - К., 2009. - 36 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis64r_81/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=ARD&P21DBN=ARD&Z21ID=&Image_file_name=DOC/2009/09tvbfdu.zip&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1

61. Чередніченко А.П. Податковий контроль в умовах трансформаційної економіки України: Монографія. – К.: ТОВ «Видавництво «Аспект-Поліграф», 2005. – 204 с.

62. Шевчук О.А. Податковий контроль: сутнісно-змістовні характеристики / О. А. Шевчук // Экономика и управление. – 2011. – № 4. – С. 90–96.

63. Шевчук О.А. Форми та методи податкового контролю: світовий досвід та українська практика. //О.А.Шевчук. – Гроші, фінанси і кредит. - №2. – 2013. – С.73-76.

ГЛОСАРІЙ

АВАНСОВІ ПЛАТЕЖІ — сплата до бюджету податків та внесення податкових платежів у розмірах, визначених з прогнозованих оцінок об'єкта оподаткування або його фактичних розмірів за попередній період чи за аналогічний період попереднього року.

АДМІНІСТРАТИВНІ СТЯГНЕННЯ — штрафні санкції, що накладаються на керівників і службових осіб підприємств, установ та організацій за порушення податкового законодавства.

АКЦИЗ — вид непрямого податку на високорентабельні та монопольні товари (продукцію), який включається до ціни товарів (продукції).

БАЗОВА СТАВКА — ставка податку без урахування особливостей суб'єкта чи видів діяльності.

ВВІЗНЕ МИТО — податок на товари та предмети, які ввозяться на митну територію України.

ВИВІЗНЕ МИТО — податок, що сплачується при вивезенні товарів та предметів за межі України.

ВИЛУЧЕННЯ — податкові пільги, спрямовані на вилучення з оподаткованого доходу окремих предметів (об'єктів оподаткування).

ВІДРАХУВАННЯ — платежі до бюджету та державних цільових фондів, які мають повне (за використанням) або часткове (за змістом) цільове призначення. Вони встановлюються на певні цілі з визначенням джерела сплати або від певного вартісного показника.

ВІДШКОДУВАННЯ ПОДАТКУ — повернення платникам коштів, сплачених у вигляді податків. В Україні відшкодування проводиться з податку на додану вартість у випадках, передбачених податковим законодавством.

ДЕКЛАРУВАННЯ — подання платником відомостей про обсяги об'єкта оподаткування та інших даних, необхідних для визначення суми податку.

ДЕРЖАВНЕ МИТО — платіж, що справляється за вчинення юридичних дій та за видачу документів юридичного характеру уповноваженими на те державними органами й перераховується ними в бюджет.

ДЕРЖАВНИЙ РЕЄСТР ФІЗИЧНИХ ОСІБ — ПЛАТНИКІВ ПОДАТКІВ ТА ІНШИХ ОБОВ'ЯЗКОВИХ ПЛАТЕЖІВ — автоматизований банк даних, створений для забезпечення єдиного державного обліку фізичних осіб, які зобов'язані сплачувати податки, збори, інші обов'язкові платежі до бюджетів та внески до державних цільових фондів у порядку і на умовах, що визначаються законодавчими актами України.

ДЖЕРЕЛА ПОДАТКОВОГО ПРАВА — акти компетентних органів держави, якими встановлюються норми права у сфері податкової політики.

ДЖЕРЕЛО СПЛАТИ ПОДАТКУ — доходи юридичних та фізичних осіб, за рахунок яких сплачується податок.

ДОКУМЕНТАЛЬНА ПЕРЕВІРКА — перевірка правильності розрахунків платників із бюджетом, що проводиться безпосередньо в платника на підставі даних бухгалтерського обліку та первинних документів.

ДОХОДИ, ЩО МАЮТЬ ДЖЕРЕЛА ПОХОДЖЕННЯ З УКРАЇНИ, — будь-які доходи, одержані резидентами і нерезидентами від реалізації будь-яких угод цивільно-правового характеру з резидентами України, включаючи будь-які пасивні доходи, незалежно від місця укладення таких угод, будь-які інші надходження в грошових, матеріальних та нематеріальних формах від резидентів України, прямо не пов'язані з підприємницькою діяльністю сторін.

ЗАГАЛЬНОДЕРЖАВНІ ПОДАТКИ — податки, які встановлюються органами законодавчої влади і є обов'язкові для справляння на всій території держави.

ЗБОРИ — платежі юридичних та фізичних осіб, які встановлюються в твердих розмірах за надання певних прав чи послуг або на відшкодування окремих видатків бюджету.

ЗВИЧАЙНА ЦІНА НА ПРОДУКЦІЮ (РОБОТИ, ПОСЛУГИ) — ціна, не менша від середньозваженої ціни реалізації аналогічної продукції (робіт, послуг) за будь-якими іншими угодами купівлі-продажу, укладеними з будь-якою третьою стороною протягом 30 календарних днів, що передували даті реалізації, за винятком випадків, коли ціни внутрішньої реалізації підлягають державному регулюванню згідно з порядком ціноутворення, встановленим законодавством.

ЗЕМЕЛЬНИЙ ПОДАТОК — законодавчо урегульований обов'язковий платіж, що справляється з юридичних та фізичних осіб за використання земельних ділянок.

ЗНИЖКИ — пільги, спрямовані на скорочення податкової бази.

ІНОЗЕМНА ЮРИДИЧНА ОСОБА — підприємство, створене за законодавством іншим, ніж законодавство України, і розміщене за межами України.

МАЙНОВІ ПОДАТКИ — прямі податки з юридичних та фізичних осіб, об'єктом оподаткування яких виступає рухоме й нерухоме майно.

МЕТОД ПОДАТКОВОГО ПРАВА характеризується як владно-майновий, обумовлений необхідністю застосування імперативних (тобто таких, що не допускають вибору) норм податкового права з метою формування державного бюджету за рахунок коштів платників податків як одного з основних джерел державних доходів.

МИТНА ДЕКЛАРАЦІЯ — документ, що подається до митних органів при ввезенні, вивезенні чи транзиті товарів через митний кордон і містить дані про ці товари, на підставі якого стягується мито.

МИТНІ ЗБОРИ — плата, що стягується з декларантів за оформлення митних процедур.

МИТО стягується з юридичних та фізичних осіб за здійснення спеціально уповноваженими органами дії і видачу документів, що мають юридичне значення.

НЕРЕЗИДЕНТИ — юридичні особи та суб'єкти підприємницької діяльності, що не мають статусу юридичної особи України, з місцем розміщення за межами України, створені та діють відповідно до законодавства іноземної держави, у тому числі юридичні особи та інші суб'єкти

підприємницької діяльності з участю юридичних осіб та інших суб'єктів підприємницької діяльності України.

ОБ'ЄКТИ ОПОДАТКУВАННЯ — доходи (прибутки), вартість визначених товарів окремі види діяльності платників податків, операції з цінними паперами, користування природними ресурсами, майно юридичних та фізичних осіб, передача майна, додана вартість продукції, робіт і послуг та інші об'єкти.

ОДИНИЦЯ ОПОДАТКУВАННЯ — частина об'єкта оподаткування, стосовно якої відбувається встановлення нормативів і ставок обкладення.

ПЕНЯ — штрафна санкція, сума якої стягується з платників за порушення строків сплати податків та платежів або термінів перерахування їх до бюджету організаціями, котрі утримують чи приймають їх.

ПІДАКЦИЗНІ ТОВАРИ — законодавче визначений перелік товарів, на які встановлюються специфічні акцизи.

ПЛАТНИК (СУБ'ЄКТ) ПОДАТКУ — фізична чи юридична особа, а також група осіб без статусу юридичної особи, на яку згідно із законодавчими актами покладено обов'язок сплачувати податки та інші обов'язкові платежі.

ПОВ'ЯЗАНА ОСОБА — посадова особа платника податку, уповноважена здійснювати від імені платника податку юридичні дії, спрямовані на встановлення, зміну або зупинення правових відносин, а також члени її сім'ї.

ПОДАТКИ — обов'язкові платежі, що стягуються державою з доходів або майна юридичних або фізичних осіб.

ПОДАТКИ НЕПРЯМІ — податки, які включаються до ціни товарів або тарифів на послуги.

ПОДАТКИ ПРЯМІ — обов'язкові нормативні платежі з прибутку, спадщини, землі, будівель тощо.

ПОДАТКОВА СТАВКА — законодавчо встановлений розмір податку на одиницю оподаткування.

ПОДАТКОВЕ ЗАКОНОДАВСТВО — законодавчі акти, якими встановлюються і регулюються справляння податків та податкових платежів.

ПОДАТКОВЕ ПРАВО — сукупність правових норм, що регулюють відносини в галузі податків.

ПОДАТКОВЕ РОЗСЛІДУВАННЯ — виявлення і розслідування фактів ухилення від оподаткування шляхом приховування доходів та інших об'єктів оподаткування.

ПОДАТКОВИЙ ЗВІТ — документ, що подається до податкової інспекції із звітними даними про розрахунки з бюджетом.

ПОДАТКОВИЙ ОБЛІК — облік у податковій інспекції платників податків та стану розрахунків їх із бюджетом.

ПОДАТКОВИЙ ПЕРІОД -- строк, протягом якого завершується процес формування податкової бази, остаточно визначається розмір податкового зобов'язання.

ПОДАТКОВИЙ ТИСК — відношення загальної суми податкових зборів до сукупного національного продукту.

ПОДАТКОВІ КРЕДИТИ — пільги, спрямовані на зменшення

податкової ставки або податкового окладу.

ПОДАТКОВІ ПЛЬГИ — повне або часткове звільнення від податків суб'єкта згідно з чинним законодавством.

ПОДАТКОВІ ПРАВОВІДНОСИНИ — суспільні відносини, які виникають при сплаті податків та інших платежів і які урегульовані нормами фінансового, адміністративного, цивільного та кримінального права.

ПОДАТОК НА ДОДАНУ ВАРТІСТЬ — основна сучасна форма універсального акцизу, котрий встановлюється щодо знову створеної в даного платника вартості, що включає фонд заробітної плати та прибуток.

ПОДАТОК НА ПРИБУТОК — форма прибуткового оподаткування підприємств, за якою об'єктом оподаткування виступає чистий дохід підприємства.

ПОСТІЙНІ ПРЕДСТАВНИЦТВА НЕРЕЗИДЕНТІВ В УКРАЇНІ — розташовані на території України представництва іноземних компаній та фірм, міжнародних організацій та їхніх філіалів, що не мають імунітету і дипломатичних привілеїв, створені у будь-якій організаційній формі без статусу юридичної особи, через які повністю або частково здійснюється підприємницька діяльність нерезидента, а також громадяни, які представляють в Україні нерезидента та перебувають з ним у трудових відносинах.

ПРЕДМЕТ ПОДАТКОВОГО ПРАВА — система фінансово-правових відносин, яка регулює податкові відносини державних податкових органів та платників податків щодо встановлення, зміни та стягнення з платників податків (юридичних і фізичних осіб) частини їхніх доходів у відповідний бюджет (державний, місцевий).

ПРИБУТКОВИЙ ПОДАТОК — прямий податок із фізичних та юридичних осіб, об'єктом оподаткування якого виступають доходи в різних формах.

САНКЦІЯ — частина правової норми, яка вказує на несприятливі наслідки за порушення норми.

СИСТЕМА ОПОДАТКУВАННЯ — сукупність додатків, зборів, інших обов'язкових платежів до бюджетів та внесків до державних цільових фондів, що справляються в установленому порядку.

ТВЕРДІ ПОДАТКОВІ СТАВКИ — встановлюються в грошовому виразі на одиницю об'єкта оподаткування в натуральному обчисленні.

ТОРГОВИЙ ПАТЕНТ — державне свідоцтво, яке засвідчує право суб'єкта підприємницької діяльності чи його структурного (відокремленого) підрозділу займатися підприємницькою діяльністю в таких сферах, як у сфері роздрібною торгівлі, торгівлі іноземною валютою, а також з надання послуг у сфері грального бізнесу.

УХИЛЕННЯ ВІД СПЛАТИ ПОДАТКІВ — дії платників податків, спрямовані на несплату податків шляхом зниження доходу та оцінки майна або повного приховування їх.

ШТРАФНІ САНКЦІЇ — грошові штрафи та пені, що стягуються з платників за порушення податкового законодавства.

Навчальне видання
(українською мовою)

Саєнко Олена Романівна
Саєнко Світлана Геннадіївна

ОБЛІК І ЗВІТНІСТЬ В ОПОДАТКУВАННІ

Навчальний посібник
для здобувачів ступеня вищої освіти бакалавра напряму підготовки «Облік і аудит»

Рецензент
Відповідальний за випуск
Коректор